

**Бринзяник
Іван Васильович**
голова РДА

Шановні друзі!

Сьогодні Тячівський район є відомим санаторно-курортним краєм Закарпаття, а багата «королівська» історія приваблює сюди, як туристів, так і істориків-дослідників. Тут можна чудово відпочити та помилуватися навколишньою природою, доторкнутися до історії минулої епохи, або підлікуватися.

Район багатий на мінеральні та геотермальні води. По всій країні йде слава унікальних Солотвинських соляних озер. Їх цілюща сила притягує бажаючих отримати здоров'я з рук самої природи. За оцінками фахівців, комплекс лікувальних факторів за своїми цілющими властивостями не поступається, а за деякими параметрами і перевершує оздоровчі властивості курортів Мертвого моря. У 1976 році на базі соляної копальні створені Українська та обласна алергологічна лікарні, де застосовується унікальний медичний комплекс для лікування астми та ряду алергічних захворювань – так звана спелеотерапія.

Лікувально-оздоровчі комплекси та санаторії також працюють в Усть-Чорній, Буштині, Нижній Апші, Тарасівці, Терєблі. Чудові зони відпочинку, де можна мандрувати пішохідними маршрутами, отримати засмагу, скупатися у гірський річці або порибалити.

Тячівщина – це чарівний край, де сама природа сприяє гарному настрою і прекрасному самопочуттю: тут цілющим є навіть повітря. А чисельні джерела, таємничі печери та подих історії, що відчувається у стародавніх храмах, неодмінно залишить яскраві і незабутні враження.

*Зі щирістю, голова Тячівської
районної адміністрації*

Буга
Василь Васильович
заступник голови РДА

Шановні гості нашого краю!

Туристична галузь визначена пріоритетним напрямком діяльності району та області. Розвиток внутрішнього туризму є важливим чинником підвищення якості життя, створення додаткових робочих місць, поповнення валютних запасів держави та підвищення її міжнародного авторитету. Адже Тячівщина являється високогірним районом найвища точка якого гора Братківська (висота 1788 м), її територією протікає 8 річок, найбільші з них – Тиса (протяжність 42 км), Тереля (41 км), Тересва (56 км). Район також славиться Терелянськими та Солотвинськими соленими озерами ропа, яких має цілющі властивості, лікувальними грязями, термальними і мінеральними родовищами, гірськолижними турбазами с. Калини, с-ще Усть-Чорна, туристичними пішохідними маршрутами, спелеомаршрутами, водним маршрутом, печерами у Великій та Малій Угольці. Край відомий історичними, архітектурними та археологічними пам'ятниками в селах Колодне, Нижня Апша (Діброва). Варто відвідати унікальні дерев'яні церкви XVI–XVIII ст., старовинні монастирі.

Наш край має значний природно-рекреаційний і туристично-курортний потенціал. На території району розташовано безліч санаторно-курортних, туристично-рекреаційних закладів та готельних господарств. Відпочинок у горах, на свіжому повітрі, під привітним закарпатським сонцем здавна приваблює любителів активного відпочинку, тих хто хоче оздоровитися й просто цінителів краси первозданної природи. Саме для них круглий рік наш край готовий гостинно Вас прийняти.

Щиро запрошуємо на Тячівщину!

Шановні читачі!

У даному виданні Ви знайдете багато чого цікавого для себе. Адже з якого б боку Ви не зайшли на Тячівщину, кожного разу складається враження що потрапили у інший вимір. Скільки б разів не намагалися збагнути його характер, ловитимете себе на думці, що так мало знайте про наш край. Саме тому, сюди завжди хочеться повертатися. Адже Цікавим фактором є те, що більшість печер Закарпаття Знаходяться саме на території Тячівського району. Це печери біля сіл Велика і Мала Уголька, а також печери в урочищі Черлений камінь, яке розташоване неподалік від села Нересниця. На території Угольського масиву відомі більше 30 карстових порожнин. Найбільше і напевно, найкрасивіша печера Українських Карпат – це печера «Дружба». Печери Угольки – це справжній музей природознавства: вони різноманітні за структурою та видами сталактитів за площею та кількістю поверхів. Неподалік палеоботаніки знайшли відбитки листя магнолії, лавра, мирта, винограду та інших субтропічних і тропічних рослин, які росли тут 25 мільйонів років тому. У печері «Молочний камінь» стоянка первісних мисливців. Для охорони цінних природних комплексів району створений Угольсько-Широколужанський масив Карпатського заповідника.

Та найбільше багатство краю його трудолюбиві, привітні, мудрі й талановиті люди. Одвічно славились вони майстерністю рук своїх, щедрістю і багатством душі. Вони завжди вміло облаштовують свої власні оселі, щиро прагнуть довершеності, миру і злагоди у нашому спільному домі. Приїжджайте в цей чарівний край смарагдових лісів та гірських потоків, в край гостинних, доброзичливих людей і ми впевнені, ви переконаєтесь в цьому самі.

Ласкаво запрошуємо!

Бориш Олександра Валеріївна – начальник відділу зовнішньо-економічних зв'язків, інвестицій, туризму та рекреації управління економічного розвитку і торгівлі державної адміністрації

Тячівський район

Тячівський район, як територіальну одиницю, було утворено в 1946 році. Район розташований у південно-східній частині Закарпатської області. Довжина його з півдня на північ 100 км, а зі сходу на захід – 40 км, площа 1,8 тис. кв. км, що становить 14% території області.

У районі 37 місцевих рад – 1 міська, 5 селищних, 31 сільська, на території яких розташовані 62 населені пункти, з них 18 мають статус гірських.

Щодо кліматичних і рельєфних умов, територія району умовно поділяється на три зони: низовинну, передгірську і гірську.

Район багатий на мінеральні та геотермальні води. Понад 60 мінеральних водопроявів Тячівщини містять до 20 життєво необхідних для здоров'я людини мікроелементів. Особливо багаті на метали високогірні джерела Усть-Чорної, Руської Мокрої, Великої Угольки, Тарасівки. Є джерела з вмістом дефіцитного в Закарпатті фтору (села Добрянське, Новоселиця) та йоду (Велика Уголька, Руська Мокра). Мінеральні води Тячівського району багаті на кремнієву кислоту. Це справжня аптека для профілактики та лікування цілої низки хвороб.

У селі Великій Угольці є закрита свердловина теплої мінеральної води, а в селі Терєблї – свердловина з геотермальною водою, де високий вміст кухонної солі.

Важливе місце в природніх багатствах Тячівщини займає мрамур, запаси якого становлять близько 800 тис. куб. метрів. У селі Новоселиці видобувають рожевий мрамур. Мармурові кар'єри відкрито також у селах Кричеві, Углі, Вільхівських Лазах, Ганичах.

У Ганичах виявлено значні запаси ліпаритових туфів, а в районі села Новоселиці – запаси вапняку, що становлять понад 3 млн тонн.

У Солотвинському родовищі запаси солі становлять близько 700 млн тонн. Сіль видобували тут ще у бронзовому віці, а завдяки великим її запасам, було налагоджено дружні стосунки з Римською імперією, про що свідчать непоодинокі знахідки римських монет у старих шахтах.

За кількістю населення серед сільських районів – 172,5 тис. осіб. Тячівський район найбільший не лише на Закарпатті, а й в Україні в цілому.

Крім основного населення, українців, на Тячівщині проживають представники інших національностей: румуни, угорці, німці та ін.

Освіту району представлено 76 державними загально-освітніми школами, Солотвинською допоміжною школою та Буштинською гімназією-інтернатом.

У Солотвино функціонують українська та обласна алергологічна лікарні, в Усть-Чорній – водолікарня “Боркут”, в Нижній Апші – санаторій “Мінерал”, в Терєблї – зона відпочинку “Едем”.

Культурні та духовні потреби населення забезпечують 3 школи мистецтв – у Тячеві та селах Углі і Ганичах, 5 музичних шкіл – у селищах Буштині, Дубове, Терєсві, Солотвині та селі Нижня Апша, і 83 клубно-бібліотечні заклади.

Тячівський район відомий своїми археологічними пам’ятками. На території села Руське Поле виявлено городище Капуна (VI–IV ст. до н.е.), Карпатські кургани (IV–III ст. до н.е. – II ст. н.е.) та дуб віком понад 400 років.

У Тячеві і Біловарці відкрито рештки поселень куштановицької культури (VI – IV ст. до н.е.). Поселення раннього палеоліту (50 тис. років тому) виявлено у Дїброві, пізнього палеоліту (30 тис. років тому) – у Великій Угольці, городище доби раннього заліза (IX – VI ст. до н.е.) – у Солотвино.

Пам'ятками архітектури є дві дерев'яні Миколаївські церкви XVI і XVIII століть у селах Нижня Апша та Колодне.

На території Тячівського району, на південних схилах гірської долини Красної розташований Угольсько-Широколужанський масив Карпатського біосферного заповідника. Масив розміщений у зоні букових лісів. Тут трапляються: рись, довгохвоста сова, чорний дятел, снігурі. З рідкісних – горностай, видра, пугач, чорна лелека, полоз лісовий, тритон карпатський, у річці Лужанці – лосось дунайський.

Найбільше багатство Тячівського краю – його працьовиті, привітні, мудрі й талановиті люди. Одвічно вони славляться майстерністю своїх рук, щедрістю і багатством душі. Тячівці завжди вміло облаштовують свої оселі і щиро прагнуть довершеності, миру та злагоди.

Приїжджайте в цей чарівний край смарагдових лісів та гірських потоків, у край гостинних, доброзичливих людей, і ми впевнені, ви переконаєтеся в цьому самі.

Ласкаво просимо!

Місто Тячів

*Ковач
Іван Іванович
міський голова*

Тячів – місто районного значення, центр однойменного району Закарпатської області. Розташований у Хустській улоговині на правому березі річки Тиси, за 880 км від Києва і за 150 км – від обласного центру Ужгорода, на кордоні з Румунією. Постановою Уряду України від 26 липня 2001 року Тячів віднесено до історичних населених місць країни. Місто має свою символіку – герб і прапор, розроблені в Центральному державному історичному архіві України у м. Львові.

Територія міста – 5,17 кв.км. Станом на 1 січня 2009 року у Тячеві проживало 9269 осіб, три чверті населення – українці, решта – угорці, росіяни та інші.

Перша документально підтверджена згадка про Тячів датується 1329 роком у грамоті угорського короля Карла I, де Тячів разом із Хустом, Вишковым, Довгим Полям та Сігетом (сучасна Румунія) було віднесено до королівських міст.

Згідно з легендою, походження назви Тячів пов'язане з господарським хутором Теццев, що в перекладі з угорської

означає “подобатися”.

Історичний розвиток Тячева визначила з одного боку близькість марамороських солекопалень, а з другого – Хустського замку. Королівські грамоти в 1406 і 1453 роках засвідчували належність міста Тячева до коронованих міст.

Сьогоднішній Тячів – промисловий і культурний центр району.

Прикордонне розташування міста сприяє вкладанню іноземних інвестицій. Створено ряд спільних підприємств. Діють приватні підприємства з розпилювання деревини, виробництва м'яких та корпусних меблів, опалювальних приладів (каміни, печі тощо).

У місті є рекламні агентства «Позитив» та «Колібрі», охоронна фірма «Фараон», архітектурні підприємства «Т-АРХ», «Тячів-Проект», діє вантажно-митний термінал та інші суб'єкти підприємництва.

У місті функціонують – районна лікарня №1, районна та стоматологічна поліклініки, дитяча консультація, лікарня

ветеринарної медицини, працює санітарно-епідеміологічна станція, вісім аптечних закладів.

Діють два дошкільні навчальні заклади – ясла-садки, чотири загальноосвітні школи (в тому числі з угорською та російською мовами навчання), технічний ліцей та ліцей з угорською мовою навчання, міжшкільний навчально-виробничий комбінат, центр дозвілля молоді та юнацтва.

Спортивне життя Тячева: дитячо-юнацька спортивна школа, оновлений міський стадіон ім. Л.Бийреша, зал грекоримської боротьби, тенісні корти в міському парку,

волейбольні та баскетбольні майданчики, міні-футбольне поле зі штучним та асфальтовим покриттям. Будується комплексний критий басейн.

Для відпочинку та дозвілля в місті діють районний будинок культури, школа мистецтв, бібліотеки, міський кінотеатр ім. Тараса Шевченка, амфітеатр у міському парку. Заплановано відкриття історичного музею.

На території міста споруджено пам'ятники Тарасові Шевченку, а також пам'ятний знак про рівень води в місті під час повені 1970 року, встановлено бронзові погруддя танкіста, Героя Радянського Союзу та Героя Чехословаччини Степана Вайди, вождя угорської революції 1848–1849 років Лойоша Кошута, угорського художника-живописця Шімона

Голлоші, обеліск воїнам-визволителям, які загинули у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 років.

У Тячеві багато релігійних конфесій. З давніх часів діють реформатський храм, римсько-католицький костел Святого Стефана, греко-католицька церква Успіння Пресвятої Богородиці. Споруджено капличку Зарваницької Божої Матері, добудовується великий православний храм Святого Володимира та православна Свято-Покровська церква.

Протягом тривалого часу в Тячеві жили і працювали угорський художник Шімон Голлоші, український закарпатський письменник та педагог Олександр Маркуш, Герой Соціалістичної Праці, доярка Марія Алечко.

Щороку у вересні відзначається День міста. Тячів має шість міст-побратимів: Буча (Київська обл., Україна), Бардейов (Словаччина), Негрешть-Оаш (Румунія), Нодькалло, Ясберень та Боктоловрантгазо (Угорщина).

селище Буштино

Паиш
Іван Іванович
селищний голова

Розташоване в мальовничому куточку Закарпаття, де річка Теребля впадає в Тису.

Площа населеного пункту 2543 км.кв., населення становить 8500 чоловік, які проживають у 2125 дворого господарствах.

Назва селища походить від прізвища першопрохідця Буща Івана. Угорці перейменували його Бущо фолув, Буштьо газо – Буштино.

У XIV–XV ст. в Буштині проживало українське, угорське та німецьке населення, яке поступово закріпачувалося на користь Хустському замку.

За переписом 1715 року село залишалось невеликим: нараховувалось всього 25 селянських господарств. Населення займалося землеробством та тваринництвом, сіяли овес, жито, кукурудзу.

Буштино мало дуже зручне географічне розташування і прекрасні природні умови. Завдяки цьому, село стало своєрідною перевалочною базою для транспортування кругляка плотами по річці Тиса.

На початку XVIII ст. виникла необхідність побудови невеликої лісопилки та водяного млину,

пізніше, в 1830 році, збудовано новий лісопильний завод. Ліс по річках Тересва і Тересля сплавляли в Буштино, а звідти – в Угорщину. Тоді ж Буштині була створена лісова управа, яка підпорядковувалась спочатку Мараморош-Сигетській дирекції державних маєтків та лісів. У 1881 році лісова управа перейменована у Буштинську дирекцію державних лісів і маєтків.

До 70-х років XIX ст. основними видами транспорту в селі були гужовий і річковий.

З середини XIX ст. прокладено залізничну колію, що проходила через Буштино до Сигета. Це зробило село важливим транспортним пунктом.

За хронікою, що велася в церковних книгах, через 20 років після приходу перших буштинців, замість тимчасової каплички односельці збудували собі маленьку дерев'яну церкву Святого Юри. Ця церква була єдиним духовним і освітнім центром села майже 360 років, аж поки не згоріла в 1661 році.

Становлення і розвиток освіти в Буштині в умовах феодалізму – процес недостатньо вивчений. В той час монополія на освіту й інтелектуальне життя знаходилась в руках церкви, перша школа у селі виникла при церкві.

В XV–XVII ст. появляються на приселку Гандал (зараз Тополівка) парафіальна школа, відкрито початкову школу для дітей угорських та німецьких сімей.

У 1957 році село набуло статусу селища міського типу.

селище Дубове

*Носа
Василь Михайлович
селищний голова*

З 1971 року найбільший населений пункт Тересвянської долини. Розташований у долині річки Тересва, за 37 км на північний схід від районного центру. Через селище проходить шосейна дорога Тячів-Усть-Чорна. Дубівській селищній раді підпорядковані населені пункти Нижній Дубовець і Верхній Дубовець.

Населення за переписом 2011 року становить 11236 чоловік та 3,5 тис. дворогосподарств.

Перша згадка про поселення в історичних джерелах належить до першої половини XVI століття. Існує легенда про виникнення села Дубового, а саме: назва селища походить від назви дерев-дуба, що росли в центрі долини, яка в суціль, як і навколишні гори, була вкрита чагарниками та лісами.

Дубове протягом пів тисячоліття входило до складу кількох державних утворень – Королівської Угорщини, Австро-Угорщини, Чехословаччини, Карпатської України, УРСР, були й тимчасові окупації боярською Румунією в 1919 році та хортівською Угорщиною в 1939 – 1944 роках.

За часи влади Чехословаччини – збудовано бетонний міст через річку.

На території Дубового за даними 1864 року земельними власниками є мешканці-русини-українці, які були православними й греко-католиками, є католицька школа й католицький приход, школа руська (діти навчаються в церкві). В 1884 році в архівних документах Дубове згадується як місто.

У 1937 році в Дубовому почали споруджувати мости через річку Тересва і потік Вишній Дубовець.

З 2002 року в селищі проводиться районне свято “Проводи на полонини”.

Нову яскраву сторінку в історію розквіту Дубового вписав Закарпатський машинобудівний завод, що згодом

реорганізувався у вертолітне виробниче об'єднання.

За ці роки зведено поліклініку, дитячий комбінат, середню школу, неповну середню школу, машинобудівний технікум, поштове відділення, стадіон.

Нижній Дубівець знаходиться на відстані 3 км від адміністративного центру – селища Дубове.

На даний час в селищі Дубове діють п'ять православних храмів, дві греко-католицькі церкви, два монастирі – православний та греко-католицький, кілька протестантських громад зі своїми храмами та молитовними будинками.

У 1995 році селище Дубове отримало статус гірського населеного пункту. Сьогодні – це економічний, соціально-культурний та адміністративний центр гірської частини Тячівщини. В ньому діють районні установи, філії районних структур, відділення банків, підприємства торгівлі і т.д.

селище Солотвино

*Ухаль
Юрій Юрійович
селищний голова*

Селище міського типу Солотвино розташоване на правому березі річки Тиса, у передгір'ї Карпат між гірськими хребтами Салаван і горою Магуро.

Площа селища становить 1216,13га, населення – 8,9 тис.чоловік.

Археологи знайшли тут румунські солекопальні II ст.н.е. Перша письмова згадка датується 1359 року (тоді місцеві солені багатства належали угорській короні). Про поселення на місці сучасного Солотвино в документах є згадка за

XIV ст. Збереглась також грамота угорського короля Владислава, за якою молдавський воєвода Драгуш у 1360 році одержав кілька сіл Мараморощини, серед яких і Солотвино. Пізніше, селище належало різним феодалам, але видобуток солі завжди був у руках королівського двору. Для відправки цього цінного продукту існував так званий «Соляний шлях Солотвина» до країн Західної Європи, вздовж якого зводились замки.

В 1974 році у селищі відкрито музей соляних копалень, якому присвоєно звання «народний».

Щороку в липні відбувається Фестиваль культур національних меншин «Мелодії соляних озер».

Курортна зона «Солотвино» розташована на правому березі річки Тиса. За своїми цілющими властивостями ропа соляних озер курортної зони «Солотвино» аналогічна до ропи Мертвого моря. Роба соляних озер належить до високо мінералізованих, слабо лужних, хлоридно – натрієвих лікувальних вод.

В ропі, палаговій грязі наявні рідкісні елементи: сіцілій, цезій, бром, фтор, рубідій.

Грязі дають позитивний ефект при лікуванні серечно – судинної системи, залишкових явищ флєбітів і тромбофлєбітів, органів руху, нервової системи, урологічних захворювань, псоріазу тощо.

Навколо озера розташовані бази відпочинку. До послуг відпочиваючих: басейни з соляною ропою, літні дерев'яні будиночки, кафе-бари, шашлична, майданчики для гри в волейбол та футбол, катання на човнах та катамаранах, сауна, розважальні атракціони, дискотека.

На базі соляних шахт проводиться лікування хворих на бронхіальну астму та інші алергічні захворювання (Українська та обласна алергологічні лікарні). Основний метод лікування спелеотерапія проводиться в спеціально побудованому в товщині соляного масиву, в підземному відділенні на глибині 300 м. від поверхні землі, на шахтах № 8 та № 9 Солотвинського солерудника.

селище Тересва

*Олексій
Василь Іванович
селищний голова*

Тересва – інтернаціональна за складом населення. Споконвіку тут проживають у мирі і дружбі українці і росіяни, румуни й угорці, словаки й чехи.

Селище Тересва розташоване на лівому березі річки. Тересва на автошляху Ужгород-Рахів, за 10 км від районного центру. Від залізничного вузла Тересва розходяться лінії в напрямку до станцій Чоп, Солотвино і Кампалунг (Румунія).

За географічним положенням селище з двох боків омивається річками Тересва і Тиса. Тересва розташована в долині річки Тересви, на підвищеній гористій частині знаходяться декілька урочищ.

Населення на даний час становить 7629 чоловік, які проживають у 2210 дворогоподарствах. Площа території селищної ради – 10776 га.

В 1870 році побудовано залізничну колію Чоп-Рахів.

Окрасою і гордістю селища є реконструйований у 2010 році Свято-Михайлівський православний храм (1880 р.), та побудовані за роки незалежності Петро-Павлівський храм греко-католицької громади (1992 р.).

У 2009 році розпочато будівництво Свято-Миколаївської Української православної церкви.

14 липня 2002 року в пам'ять про березневі події 1939 року на Закарпатті в селищі відкрито пам'ятний знак "Борцям за волю України".

Селище розташоване в басейні двох річок. У 1970, 1998, 2001, 2008, 2010 роках тересвянці постраждали від небувалих повеней.

селище Усть-Чорна

Костяк
Петро Петрович
селищний голова

Розташоване село в мальовничій долині річки Тересва, на висоті 526 метрів над рівнем моря, за 60 км від районного центру та 190 км від обласного центру. Має автобусне сполучення, до 1998 року існувала вузькоколійна залізниця.

Селище розташоване між горами, на правому березі річки Тересва, що утворюється при злитті річок Мокрянка та Брустуриянка.

На сьогоднішній день в Усть-Чорній проживає 1486 чоловік. Кількість дворогощарств - 438.

Освоєння території почалося у 1775 році з верхів'я Карпат, де бере початок річка Мокрянка. Через 40 років, у 1815 році, рухаючись по долині вниз, переселенці опинилися на розширеній частині долини. Ця місцевість привабила їх своєю красою. Побачивши навколишню красу, переселенці сказали: "це поле для королів". Саме з цього часу воно

отримало назву Кьонінгсфелд (Королівське Поле).

Селище з обох боків оточене горами, з північної сторони – гора Стоги (1286 м), а з півдня – полонина Красна (1300 м).

Основним багатством краю є ліси. На базі колишніх лісових управ у 1950 році утворено Усть-Чорнянський лісокомбінат, який вважався гігантом до 1995 року і був єдиним місцем працевлаштування молоді і підтримкою добробуту селища.

У мальовничому куточку селища знаходиться лікувально-оздоровчий комплекс “Ялинка” на 300 місць. “Ялинка” розташована в самому центрі українських Карпат на висоті 503 метри над рівнем моря. Дивовижної краси ліси, гори, повітря, кришталевої чистоти річки, де водиться форель, цілющі джерела на схилах гір. Відвідують його туристи з Австрії, Німеччини, Чехії та Словачії і називають вони селище “маленькою Швейцарією”.

Туристи щоденно можуть здійснювати екскурсії на легендарні вершини, в гірські печери, до водопаду.

село Бедевля

*Рішко
Іван Михайлович
сільський голова*

За своїм географічним становищем село Бедевля відноситься до центральної зони Закарпаття і розміщується у межиріччі Тересви та Тиси, по правому березу останньої.

Згідно адміністративно-територіального поділу у області до складу Бедевлянської сільської ради входять територіальні громади сіл Глиняний, Дубрівка, Руна, крім самої Бедевлі.

Головними природними ресурсами в околиці села Бедевля є будівельні матеріали – камінь, глина.

Історія сягає сивої давнини оповитої легендами. Давня Бедевля до початку першого десятиліття XIX ст. знаходилася не там, де нинішнє поселення.

Вперше згадується про село в історичних документах за 1336 рік, як поселення, що належало Хустському замку. Вже у XV ст. було подаровано феодалу Іоанну Долгаю.

Особливістю соціальної структури Мараморощини був доволі численний прошарок дрібного служивого дворянства – нямишів.

У 1811 році розпочато будівництво нової кам'яної церкви Святого Михайла, яке закінчено у 1838 році.

У 1922 році почалося будівництво нової Іллїнської церкви, а закінчилось у 1924 році.

У 1925 році почалося будівництво Свято-Іоанно-Предтеченського монастиря. Монастир проіснував до 1959 року. Відродження монастиря припадає на свято Архангела Михаїла.

В урочищі “Котелеб” в 1435 році було збудовано дерев’яну церкву, яка за легендою після великих дощів просто зруйнувалась і залишився від неї кам’яний хрест, який і сьогодні знаходиться на місці церкви.

Розвиток освіти в селі Бедевля розпочався в 1886 році.

У кожного народу свої історичні постаті, тобто уродженці села, якими можна гордитися: кандидати історичних наук Тиводар М.П., Маркусь В.М., кандидати біологічних наук Бедей М.І., Вайнагій І.В., Маханець І.А.

У червні 2006 року відзначали 750-річчя з дня заснування села Бедевлі. Започаткована традиція відзначається щороку.

Історію села Бедевля продовжує писати сучасність. Всі ми повинні спільно працювати на благо нашого села, і пам’ятати, що тільки ми господарі свого краю, свої землі, свого життя.

село Біловарці

*Продан
Микола Васильович
сільський голова*

Село Біловарці вперше згадується в середині XIII ст., у зв'язку з повідомленням про поданий сигнал із Біловарського замку, який був розташований на однойменній горі «Біловарець» під час монголо-татарської навали.

Населення села Біловарці становить 1020 чоловік. В школі навчається 102 учня.

Назва населеного пункту походить від угорського слова «білий вар» – білий город.

Перші поселенці розміщували свої оселі в урочищі Поди та на теперішньому руслі, на правобережжі річки Тересви. У цих місцях знайдені залишки куштановицької культури: уламки глечиків, скребки, сокири та кістяне шило. Першими поселенцями були скотарі, лісоруби та землероби, в основному слов'янського походження (русини-рутени).

Село було закріпачено, володар села проживав у

дерев'яному замку на горі Біловарець, який селяни у 1540 році підпалили, не витримавши знущань суверена.

Після цих трагічних подій у селі почали гратися у гру під назвою «Спалити пана», або «Коша», яка описана в дослідженні «Народні ігри Закарпаття (на прикладі села Біловарці)». Тут описано більше як 25 ігор, але в таку гру граються тільки в даному населеному пункті. Гра дійсно імітує ті рухи, слова, які могли бути у ті трагічні дні, що відбулися на горі Біловарець.

Жителі села займалися скотарством, обробкою землі. Були вперше закладені фруктові сади.

В 1895 році в селі завершилося будівництво нової церкви та нове приміщення народної школи, яка діяла з 1836 року.

Ця народна школа проіснувала до 1914 року, яку закрили в зв'язку з «мадяризацією» українського населення Австрійської імперії. Школа відновила свою роботу через 10 років – 10 грудня 1924 року.

В селі в 1968 році було побудовано початкову школу, бо до того часу 157 учнів навчались в трьох старих єврейських пристосованих приміщеннях.

В 1994 році в селі було відкрито поштове відділення.

село Велика Уголька

*Бенца
Іван Іванович
сільський голова*

Мальовниче село «у кінці дороги», далі за ним тільки букові праліси, скелі та печери Угольського масиву Карпатського біосферного заповідника.

Село Велика Уголька – гарний, чудовий, екологічно-чистий край, багатий на привабливу, красиву природу. Датою заснування села вважається 1610 рік. Воно розташоване за 45 км від районного центру. На північній околиці починається лісовий масив, який є частиною букових пралісів Карпат

і розташований у межах Угольсько-Широколужанського заповідного масиву (Карпатський біосферний заповідник). У селі протікає річка Велика Уголька, яка бере свій початок з високої гори Манчул. Село оточують гори – Термокса, Плеша. Протяжність села з півдня на північ майже 10 км. Населення становить – 2128 чоловік та знаходиться – 536 дворогосподарств.

Село вперше згадується в історичних документах 1360 року, як поселення монахів. Назва Угля (Великої Угольки) походить від Уга, а звідти і повіти Унг, Угла. За іншими даними село має таку назву тому, що на території Угольки є урочище Балівське

вугілля і від слова «вугілля» походить Велика Уголька. Існує і третя думка назви села, за легендою розповідається, що колись, де зараз розташована Уголька, було велике озеро, яке називалось Угло і за цією назвою озера і походить назва села.

У 1924 році збудована перша церква, яка в той час була основним духовно-освітнім осередком, а у 1996 році побудовано нову українську «Свято-Вознесенську».

Сюди часто приїжджають туристи для того, щоб відвідати єдиний Карпатський біосферний заповідник (площею 4730 га), сталактитові печери, «Молочний Камінь». У заповіднику збереглися дерева, які називаються реліктовими – це тис ягідний і яловець козачий.

У селі є мінеральне джерело з багатою на залізо водою, яка має лікувально-столові властивості і називається «Буркут», а також закрита свердловина теплої мінеральної води.

Славиться Велика Уголька і тим, що в селі є єдиний на Закарпатті музей старожитностей. Експозиція налічує близько 800 експонатів, серед яких: предмети домашнього вжитку, одяг, постолі, жіночі прикраси, весільна атрибутика, ікони, вишивані рушники та багато іншого. Поруч із музеєм є чарівна природа, водоспад.

село Вільхівці

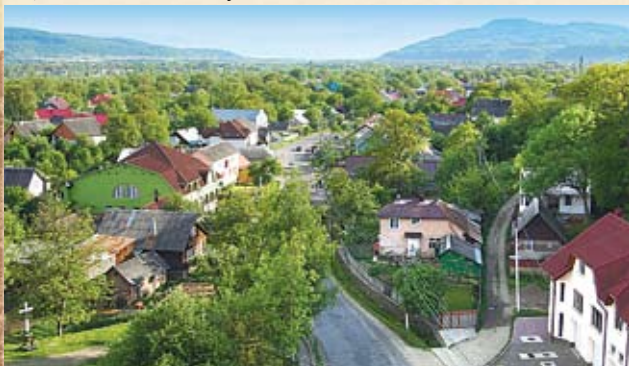
*Маринець
Іван Степанович
сільський голова*

Засноване село у 1389 році. За останнім переписом кількість населення складає – 5763, кількість дворогощарств – 1911.

Мальовниче село Вільхівці – одне з найкрасивіших сіл Тячівщини, розташоване у прекрасній гірській долині на правому березі річки Тересва під горою Кичера в 20 км від районного центру м.Тячів і в 15 км від залізничної станції Тересва.

Основна частина села знаходиться в межах ерозійно – акумулятивних підвищених рівнин Солотвинської або Верхньотисянської улоговини, а невелика частина – у Вільхівчику, має стрімчаковий рельєф Пенінської зони.

Місцевість, де зараз розкинулися Вільхівці, в глибоку давнину була вкрита великими чагарниками, дрімучими лісами, в яких водилися звірі, річка кишла від риби, у зворинах родилося вдосталь їстівних ягід, горіхів, грибів. Це, власне, і забезпечувало всі можливості для життя людей.

Існує декілька версій – легенд про виникнення села. Про те, як і ким було засноване село, розповідає легенда, що й сьогодні збереглася в народній пам'яті.

В XII ст. під час навали татаро-монгольського іга, боячись рабства, чоловік по прізвиську Гусак, рятуючись від монголів, переплив річку і сховався в густих заростях вільхи на правому березі річки Тересва. Він і став першим засновником села. Що цікаво, то цій легенді є доказ – картина, що збереглася в церкві села Терново.

За другою легендою в XII ст. на лівому березі річки було село Долина.

З якихось природних катаклізмів річка змінила своє русло і розділила село Долина на дві частини – лівобережну, де росло терня – Терново і правобережну, де росли вільхи – Вільхівці.

На території села є православна та греко-католицька церкви, монастир, три молитовних домів та недіюча єврейська синагога.

Гордістю села Вільхівці є відомі діячі культури: співак, заслужений артист України А.А. Бокоч (м. Київ), письменниці Тетяна Грицан-Чонка, Анна Ганнушевська-Пантлик (Канада); науковець: доцент Ужгородського національного університету Дьордй Василь Степанович.

Є у селі чимало мальовничих місцин. Найтихіша – Заверб.

село Вільхівці-Лазы

*Демянчук
Василь Юрійович
сільський голова*

Село Вільхівці-Лазы розташоване в мальовничій долині гірських потічків Луг та Гнилий, котрі утворюють невеличку річку Тячівець, яка має довжину біля 40 км, оповиті віковими дубами та буками річки Тиса.

Село знаходиться в південно-східній частині Тячівського району за 25 км від районного центру і в 21 км від залізничної станції Тересва. Вільхівці-Лазы із півночі на південь простягаються на 17 км.

З географічної точки зору село являє собою котлован, з усіх сторін оточений невисокими горами: Городище, Шпіль, Кичера, Грибинаш, а в центрі села є висока гора «Городище».

Сільській раді підпорядковане село Раково. Населення становить 4300 чол., 1209 дворогосподарств. Має статус гірського населеного пункту.

В історичних документах село Вільхівці-Лазы вперше згадується в 1848 році. За легендою ще у XII ст. жителі нижніх

сіл, що проживали по ріці Тересва, втікаючи від татар ховалися у непролазних хашах, де згодом заселились і заснували село Вільхівці та Вільхівці-Лазі. Тому історія заснування села Вільхівці – Лазі нерозривно пов'язана з історією виникнення і розвитку села Вільхівці.

Сама назва «Лазі» походить від слова «лаз», яке означає – просіка, галявина в лісі. Поступово населення Лазів збільшувалося, розселялося, все далі і далі, і нові заселені території мали свої назви: Поляна, Раково, Діл та інші.

За роки радянської влади побудовано санаторій «Купіль», пізніше перейменовано у «Ропа», сірко – водневі води якого відомі своїми цілющими лікувальними властивостями.

У великій кількості є поклади мергеля-натурала, із якого можна отримувати цемент, виробляти мінеральні добрива, поклади солі (кам'яної), родовища цегельної глини, поклади пісковиків, мармуру.

Перший православний храм побудований у 1917 році, в честь «Святого Великомученика Георгія Побідоносця».

Приоритетом села є туризм та розвиток підприємництва, тваринництва та садівництва.

село Вонігово

*Олег
Юрій Петрович*
сільський голова

Розташоване на правому березі річки Тересля, за 12 кілометрів на північний захід від районного центру, потопає у красі садів та лісів. До залізничної станції Буштино- три кілометри. Через село проходить шосейна дорога Буштино – Синевир. Між Воніговим і Буштином проходить залізнична магістраль Ужгород – Солотвино. Населення складає 2740 чоловік, 875 дворогосподарств.

Вонігово вперше згадується в письмових джерелах за 1389 рік, коли ним володів Хустський замок. З розповідей старожилів села Вонігово, село було засновано десь у кінці XIV ст. У 1373 році угорський король Людвік I подарував Буштино і Вонігово синам волоського воєводи Балка- Іванові і Драгові.

Протягом усього XVII ст. село залишалося у феодальній власності від Хустського замку. Населення займалося землеробством та тваринництвом.

З одних джерел є відомості, що на місці розташування колись в давнину проходила війна і від слова походить назва, твердженням є те, що ніби село заснував один багач, прізвище якого – Вайнагій. І друге твердження є більш правдоподібним, оскільки на угорській мові назва села точно звучить як прізвище Войнаг, а багато старих людей говорять, що першими поселенцями села були Войнагії.

Окрасою села є церква, що побудована у 1912 році в мальовничому куточку.

У 2008 році організовано оздоровчий комплекс «Берізка», де щорічно відпочиває близько 800 дітей.

Вонигово славиться працьовитими, добропорядними, гостинними людьми, які і є найбільшою цінністю. Вони закохані у рідну землю, справжні патріоти, щирі, привітні. Сюди ведуть дороги з найвіддаленіших гірських населених пунктів Тячівщини.

Гордістю села є Рак Петро Михайлович – “Заслужений артист України”, “Заслужений діяч мистецтв України”, член обласного відділення Національної Всеукраїнської Музичної спілки, голова Закарпатської обласної організації національної Ліги українських композиторів.

Лазур Петро Юрійович – директор Львівського комерційного коледжу економіки і права.

Лазур Володимир Юрійович – професор, науковий консультант Міжнародного Агентства по Атомній енергії (м. Відень, Австрія) з проблем керованого термоядерного синтезу.

село Ганичі

Фіцай
Анатолій Васильович
сільський голова

Село розташоване за 30 кілометрів від районного центру. Населений пункт знаходиться в котловині Вигорлат – Гутинського і Верховенського хребтів Карпат, у долині річки Тересви, правої притоки річки Тиси.

Населення села Ганичі складає 5550 чоловік.

Сільській раді підпорядкований населений пункт Солоне. Походження села Солоне пов'язане з великими покладами солі. В 1940 році в Солоному діяла соляна шахта. Неповторна краса села Солоне – це гірські стрімкі стежки, які ведуть до вершини гір «Жеряда», «Верх», здавна і зараз приваблюють людське око. Село добре розбудоване. Населення Солоного складає 1314 чоловік.

Вперше село Ганичі згадується в письмових джерелах XIV ст., хоч археологічні дані свідчать, що територія села його була заселена ще в період неоліту (нового кам'яного віку).

Походження самої назви села невідомо. З XV ст. село Ганичі належало спочатку представникам дворянської родини Урметеїв, пізніше – Іргольці, Долгаї та Корнішок.

В Ганичах знайдено джерела мінеральних вод з великим вмістом сірководню, які на сьогоднішній час перебувають у стадії до вивчення.

Щодо корисних копалин, то село має поклади солі, яка раніше добувалась в с. Солоне, а найбільш відомою копалиною є каолінова глина, яка є сировиною для цегельних заводів і кахельних цехів.

Традиційним для села є виробництво цегли та кахелю, які широко використовуються в будівництві не лише ганичанами.

Слід відмітити, що одним із багатств села є ліси. Їх значення дуже велике у біосфері. Вони виконують унікальні функції, поглинають CO₂, постачає 50% кисню, сприяє збільшенню запасів підземних вод, зберігає вологу атмосферних опадів. Ліси уповільнюють вітрову і водну ерозію ґрунтів.

Село гірське. В 2004 році отримало статус села України. Нагороджено почесною грамотою Президії Верховної ради в 1977 році.

Серед людей яким була небайдужа доля села були: Фера Михайло Юрійович – засновник цегельного заводу, Візічканич

село Глибокий Потік

*Крець
Іван Іванович
сільський голова*

Село Глибокий Потік розташоване по обидва боки річки Бецкоу (Глибокий Потік), за 30 км на північний схід від районного центру і за 17 км від залізничної станції Солотвино.

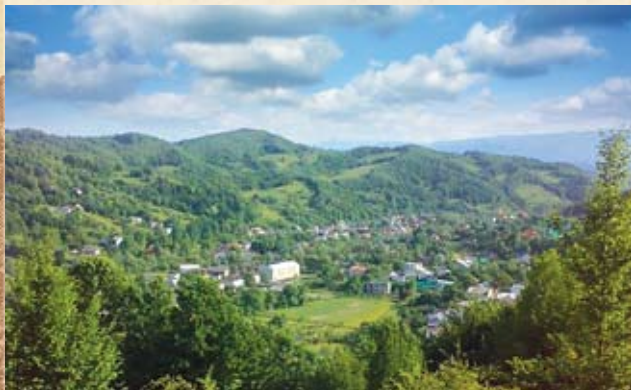
В селі проживає 5600 чоловік, з них 99,9 % румунської національності.

Засновано Глибокий Потік на початку XIX століття.

В 1932 році в селі відбулася кривава сутичка безробітних з жандармами, під час якої декілька селян було поранено і одного вбито.

Село Глибокий Потік, як окреме село задокументовано лише 9 березня 1946 року, після остаточного рішення облвиконкому. До 1946 року село Глибокий Потік належало до Нижньої Апші.

Найбільш давніми і заможними родинами села є Марини, Борки, Дани, Креці, Поповичі, Буги, Змереги.

На території села знаходяться одна амбулаторія і два ФАПа, які розташовані в М.Боуц та В.Боуц, а також Будинок культури на 300 місць.

Загальна площа території села близько 5000 га, з якої близько 3000 га – ліси, які знаходяться під керівництвом Буштинського ДЛГ, та Тячівське ДСЛФ. На території села діє Нижнє Апшанське споживче товариство та близько 40 підприємців. Село багате на сільське господарство, так як на території утримуються чотири отари близько 2000 овець.

Відомою постаттю с. Глибокий Потік є Марина

Василь Васильович, що народився 4 жовтня 1964 року в с. Глибокий Потік. В 1986 році закінчив історичний факультет Кишинівського Державного університету з червоним дипломом. З 1990 року почав працювати викладачем в Ужгородському Державному Університеті. В 1995 році став кандидатом історичних наук, доцент. З 2005 року проректор із перспектив розвитку Ужгородського Національного Університету.

В селі неодноразово проводилося обласне свято румунської народної творчості «Марцимор».

село Грушево

*Опріш
Василь Миколайович*
сільський голова

Грушево розташоване на правому березі річки Апшиці, що є правою притокою річки Тиси. Одне з найбільших сіл району, в якому нараховується більше 2000 двогосподарств та біля 6000 населення.

Письмові джерела про заснування Грушова не збереглися, але відомо, що воно існувало ще до навали монголо-татарів. У стародавніх угорських пам'ятках є згадки про скарги настоятелів Грушівського монастиря королю Белі IV на те, що татари під час нападу спалили село і знищили всі документи й грамоти ченців.

Невдовзі село і монастир відбудувалися. Вони знову згадуються в документах 1307 року. Найдавнішими феодалними власниками Грушева були воєводи Балк і Драг, на користь яких кріпаки відробляли панщину і платили натуральні повинності. Мармароські воєводи, як патрони монастиря, зробили чимало для збільшення його прибутків

і зміцнення влади. З цією метою в 1390 році було засноване Грушівське абатство, всі парафії платили ченцям церковні податки.

В кінці XVI ст. Закарпаття попадає під владу Трансільванського князя Жигмонта Баторі, з його приходом починається наступ католицизму на православну віру. Вони закривають і руйнують монастирі, священників і монахів переслідують, знищують, кидають у тюрми.

Так, наприкінці XVIII ст. єзуїти знищили останній центр православ'я – Грушівський монастир, разом з ним і жителів Грушова.

Відродилось село знову тільки на початку XIX ст., а в середині XIX ст. нараховувалося уже 200 дворів.

Та тільки 26 липня 2004 року на засіданні Священного Сінода Української Православної Церкви під керівництвом Блаженнішого Митрополита Київського і всієї України Володимира було прийнято рішення про відкриття на місці стародавнього Грушівського монастиря.

В урочищі «Опчина» є жіночий монастир Сергія Радонезького. А також в Грушові є два храми, православна Свято-Благовіщенська церква та Греко-католицька церква.

село Добрянське

*Токар
Іван Михайлович
сільський голова*

Село розташоване в передгір'ї Карпат, в Тересвянській долині, на правому березі річки Тересви. З півночі воно межує з селом Вільхівці (відстань 2 км.), із сходу з селом Терново (відстань 2 км), на заході з с.Тячівські Лази (відстань 3 км). Через село проходить автотраса Тячів – Усть – Чорна. Через Добрянське протікає невелика річка Млиновиця, в нижній течії якої створено ставки. Вода в ставку поступає мальовничими водоспадами. Млиновиця впадає в більшу річку, яка

протікає біля села, Тересву.

Населення – 2820 чоловік, дворогосподарств – 872.

Перші поселенці на території села з'явилися в першій половині XV ст. (1415 рік). Ними була сім'я Мандзюків, яка прибула з Польщі, сім'я Думничів, що прибули сюди з Румунії та сім'я Палінкашів, поселилася тут із Угорщини.

Село Добрянське в давнину дістало назву Нягово. Ця назва походила від імені поміщика Няга, який був родом із Австро – Угорщини. Він жив у сім'ї Макко. Одержав за винагороду

цю землю.

На захід від села (1,5 км.) на берегах розкинувся присилек Секетура, що по румунськи означає (пусте місто).

Як у всьому Закарпатті, так і в селі панували іноземці: угорці, німці, румуни. Частка заможних людей серед українського населення була дуже низькою. Після 1848 року багато селян у пошуках кращої долі емігрували до США, Канади, Бельгії.

В 1945 році село було перейменовано на Добрянське.

На захід від села (1,5 км) на берегах розкинувся присилек Секетура.

Діють дві православні церкви, греко-католицька церква, церква адвентистів сьомого дня.

Село Добрянське пишається своїми земляками. Серед них Ілько А. А. – кандидат медичних наук, Думнич М. В. – працював першим заступником голови Закарпатської обласної адміністрації, начальником обласного управління Пенсійного фонду України.

Усі ці діючі державні установи разом із приватним сектором інфраструктури села створюють оптимальні умови для гармонійного розвитку і виховання підростаючого покоління та добробуту людей у селі.

село Дулово

*Майор
Василь Антонович
сільський голова*

Дулово згадується у стародавніх письмових пам'ятках 1389 року. Існує декілька версій про походження назви Дулово. За легендою на місці села було Карпатське море. Біля нього височіла гора, яку давно жителі села назвали «Сільське»; саме там жителі і жили. Карпатське море було головним джерелом питної води і харчування. Через природні умови море поступово пересихало і люди спустилися за ним все додолу і додолу, аж поки воно зовсім не висохло.

Існує ще одна думка щодо походження села. В цих краях поселився селянин-втікач по прізвищу Дуров. З своєю сім'єю він проживав в урочищі «Сільське». Пізніше він спустився з гір в долину річки, яка незабаром висохла. Він почав господарювати один із своєю сім'єю, але через деякий час до нього приєдналося багато втікачів. Вони об'єдналися і утворилося невеличке поселення, воно збільшувалося і отримало назву село «Дулово» на честь першого проходця Дурова.

Село Дулово розташоване на правому березі річки Терембі, за 28 км від районного центру і за 15 км від залізничної станції Буштина. Через село пролягає шосейна дорога Буштино-Синевир.

В селі проживає 2424 чоловік в 736 дворогосподарствах.

Тільки в ХХ столітті село Дулово набуло великого розквіту. Почали будуватися школа, бібліотека, будинок культури та колгосп.

В самому центрі Дулова з давніх давен знаходиться православна церква, збудована 1926 року. Більшість дулівчан ісповідують православну віру.

Гордістю Дулова є музей і пам'ятник Герою Радянського Союзу і Герою ЧРСР Степану Миколайовичу Вайді, який

було збудовано в 1983 році. На його відкриття приїхала чеська делегація з Моравської Острави.

Славиться Дулово і видатними постатями, які народилися в селі, серед них: відомий казкар – Михайло Михайлович Галиця, автор книги «Казки зелених гір». Він відомий далеко і за межами області.

Народився наш казкар – мудрець 25 лютого 1889 року в с. Дулово.

Дулівчани вельми шанують ще одну величну постать, відому не тільки в районі, але й по всій області, а також за кордоном. Це заслужений художник України Іван Іванович Ілько. Портрети живописця перегукуються з пейзажами. Життя художника віддане синім горам, чесним незрадливим людям, з мозолистими руками. В альбомі 255 сторінок, творчого доробку. Це частина роботи більш, ніж за півстоліття.

село Калини

*Метелишко
Василь Іванович
сільський голова*

З поміж багатьох сільських місцевостей Закарпатської землі особливе місце займає село Калини. Воно розміщене в долині річки Тересви, за 36 км на північний схід від районного центру. Через село проходить автодорога Тересва-Усть-Чорна. Населення становить 5874 чоловік та 1817 дворогосподарств.

Географічне розташування села дуже вдале, його навпів перетинає швидка гірська річка Тересва, кругом нього височать в синій далечині гори Климбак, Качулка, Плеша.

Перша письмова згадка про село Калини є в Мараморошській грамоті 6 листопада 1405 року, в якій зазначено, що за постановою короля Жігмунда Косівського, він зареєстрував до складу своїх поселень село Калини.

В XIX ст. в селі Калини побудована церква Архістратиґа Михайла. В 1861 році почали будувати церкву Покрови Пресвятої Богородиці, яку в 1891 році освятили і почали проводити богослужіння. В 1930 році почали будівництво

православної дерев'яної церкви, яке в 1935 році закінчено.

Мешканець села Куцин Ю.І. відкрив у своїй оселі музей старовинних речей.

Село Калини чудове в будь-яку пору року. Взимку осипані снігом гори з приниклими смереками приваблюють туристів, які люблять кататися на лижах і санчатах на туристичній базі “Великий”, яка відкрита з 2006 року.

Взимку в селі Калини, працює гірськолижний витяг, довжиною бугельного типу – 260 м, довжина траси – 300 м, перепад висоти – 25 м, біля витягу є пункти прокатів гірськолижного спорудження, можна замовити навчання з інструктором.

Побудований готельно-туристичний комплекс “Великий” на 60 місць, діє колиба-ресторан.

Та найбільше багатство села – його трудолюбиві, привітні, мудрі, талановиті люди. Славились вони майстерністю своїх рук, щедрістю і багатством душі.

Уродженцями села є: Бездір П.Ю. – видатний закарпатський художник – графік, член Національної Спілки художників України; талановиті художники Черевко Н.П., Герич Т.М., Куцин І.І.; Бойчук Ю.І. – закарпатський історик-фольклорист, автор збірки “Квітка Верховини”; Бачинський Е.С. – український громадсько-політичний діяч Підкарпатської Русі, секретар Чехословацького парламенту від аграрної партії.

село Колодне

*Крічфалушій
Іван Федорович
сільський голова*

Село Колодне відоме з другої половини XIV століття, розташоване на південному сході Закарпаття, на лівому березі річки Теремля, за 28 км від районного центру і за 21 км від залізничної станції Буштино. На сході межує з селом Угтя, на заході – з селом Кричево. Південну частину відокремлює річка Теремля від села Дулово. Через населений пункт проходить автомобільна дорога Буштино-Угтя.

Площа села займає 1,338 тис. га в тому числі садиби – 23,4 га, пасовищ – 499 га, лісів – 250 га. Населення становить – 2175 чоловік (станом на 01.01.2011 року).

У селі знаходиться 802 дворогосподарства.

За легендою назва населеного пункту походить від слова – колода. Колись по річці бокораші сплавливали ліс – колоди, тому спочатку його називали селом Колод, а пізніше – Колодне.

До 1977 року село Колодне входило до складу адміністративно-територіальної одиниці – села Угтя.

Гордістю села є церква святого Миколая Чудотворця – одна з найцінніших і найстаріших в Європі пам'яток дерев'яного зодчества. Її споруджено у

далекому 1470 році, в урочищі Одарів і пізніше перенесено на пагорб села, який називається цвинтарем. Храм побудовано без жодного цвяха, у такий же спосіб перекрито лемехом.

У XVIII столітті, храм розписав майстер Антоній Валі. Найближчим часом у церкві планується відрити музей.

У віддаленому на кілька кілометрів від навколишніх населених пунктів урочище Кривець є унікальне місце для розташування монашеської обителі – подалі від суєтного світу і в царині унікальної природи – благодатна територія для духовного життя і служіння.

За дуже короткий період (2 роки) тут збудовано Свято-Покровський скит від Кривського Свято-Георгіївського монастиря, настоятелем якого є отець Артемій.

При твердій вірі і великій любові до Бога і церкви за три роки жителями села збудовано Свято-Георгієвський храм.

У селі Колодне живуть працьовиті, підприємливі за вдачею мешканці. Більшість жителів займаються підприємницькою діяльністю, або ж працюють у будівельній сфері.

Село гордиться талановитими і працьовитими професіоналами обраної справи, які своїми успіхами у житті прославляють добре ім'я свого рідного села. Серед них представники різних професій: вчителі, лікарі, працівники правоохоронних органів, юристи, економісти.

село Красна

Лиспук
Василь Михайлович
сільський голова

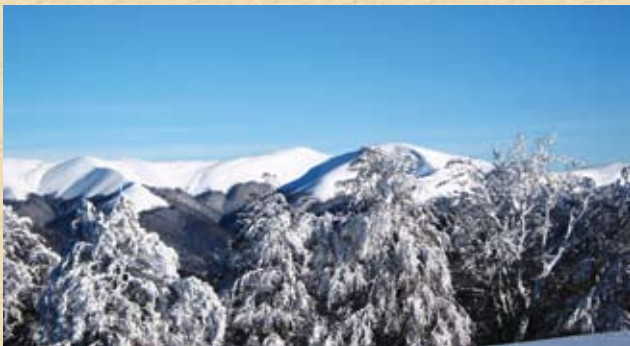
Село Красна розташоване у верхів'ях річки Тересви, в долині оточеної буковими та ялиновими лісами. В околицях села поповнюють річку своїми водами притоки Красношурка, Тиховець, Плайський. Ці притоки беруть свій початок з навколишніх полонини Красна, Апецька і Шанта.

Свою назву село за легендою дістало завдяки буковим лісам, що росли рядами (шорами) і тому його початкова назва була Красношора. Більш ймовірно є версія, що село дістало цю назву від річки Красношурка, яка бере початок з полонини Красна.

Населення складає 2800 тис. осіб.

За народними переказами першими поселенцями села були вихідці з Дубового сім'ї Сойма, Носа, Цубера. Цубера поселився – за річкою, Носа – на горбах, Сойма – на лугах. Це було пов'язано з освоєнням землі придатної для сільськогосподарських робіт, сінозаготівлі, випасу худоби. Через село проходили основні шляхи перегону худоби для

літнього випасу із сіл Тячівщини та із самого Тячева на полонини Апицька, Шпанська, Куртяска, Плешка.

Вперше про село Красна згадується в 1750 – 1760 роках. В 1861 році було розпочато будівництво церкви.

Село було оточене густими лісами, що з часом і дало змогу малоземельним селянам перекваліфікуватися в лісорубів. До 1933 року багато селян були не тільки лісорубами, а й плотогонами. З появою вузькоколіїної залізниці лісосплав припинився.

В селі діють Краснянське та Тиховецьке лісництва, які займаються вирощуванням та охороною лісу. Навколишні ліси багаті флорою та фауною, в урочищі річки Красношорка є три мінеральні джерела.

В селі Красна народилися такі відомі люди: Грицан Марія Іванівна – поетеса, Грицан-Чонка Тетяна Василівна, поетеса, Носа Іван Васильович – присвоєно почесне звання «Заслужений вчитель УРСР», Сойма Іван Іванович, працював директором Усть – Чорнянського лісокомбінату, директором Мокрянського лісгоспу – Чонка Іван Іванович – кандидат медичних наук, лікар-хірург, науковець, літератор, автор близько 50 наукових праць, 18 запатентованих винаходів,

село Криве

*Кучерявий
Василь Васильович
сільський голова*

Село Криве розкинулося на живописному лівому березі гірської річки Тересва, берег якої обсаджений плакучими вербами та вільхами і які своїм корінням міцно тримають його.

За останнім переписом населення села Крива складає 3024 осіб, які проживають у 844 домогосподарствах. Площа території сільської ради складає 1162,4 га. Із заходу село омивається кришталевими водами річки, з інших

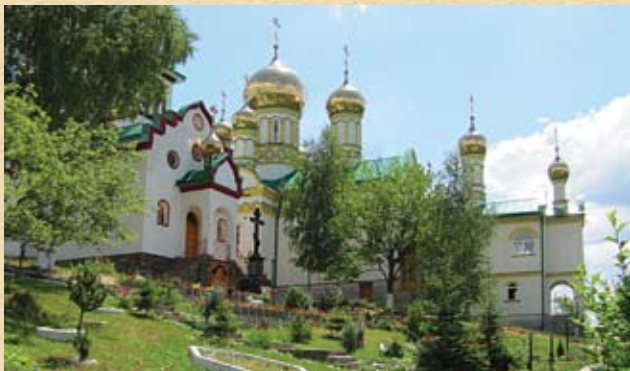
сторін оповите дубовими і буковими пралісами.

Історія села сягає далеко, вглиб віків. Спочатку село разом з Тересвою належало угорському королю Лайошу (Людвігу) Першому. В 1373 році Лайош I подарував ці села волоському воєводі Балку і його синам. Є згадки про те, що королівським указом, в 1378 році, визначено межу між селами Тересва і Криве. Пізніше, в 1405 році, сини Балки - Дмитро і Олександр подарували села Тересву, Криве і Грушово, разом з полями, лісами і водою, монахам Грушівського православного монастиря.

Серед людей існує версія про походження назви села. Спочатку село носило назву – «Велике Криве», потім «Криве», а зараз «Крива», тому що в селі «криві» вулиці, тобто мають багато крутих поворотів (зокрема, центральна вулиця має одинадцять поворотів).

При Кривській ЗОШ I-II ступенів діє етнографічний музей. На цей час, фонд етнографічного музею школи налічує 120 експонатів, що є нашою гордістю та гідним продовженням справи односельця, Догуника Василя Миколайовича (нині покійного), який був активістом села. Василь Миколайович зібрав і оформив музей-кімнату народного побуту с.Криве, що відзначався багатством та різноманітністю експонатів.

Історія Свято-Георгіївського монастиря бере свій початок

з 1992 року. Храм побудований в селі Крива на горі Осуї, 23 вересня 1993 року храм в честь Святого великомученика Георгія був освячений. 27 вересня 1993 року в день Воздвиження Чесного Хреста.

2 вересня 1997 року церкву було переосвячено на чоловічий Свято-Георгіївський монастир. Першим настоятелем став отець Васіян (нині покійний).

З 2001 року настоятелем монастиря є архімандрит Пахомій.

Чоловічий монастир Святого великомученика Гергія Побідоносця є окрасою та гордістю села Крива. Зараз у Свято-Георгіївському чоловічому монастирі проживає 10 чоловік.

Перша церва побудована на пагорбі Щовб.

Найдавнішим храмом села Крива є Свято-Покровський храм Української Православної церкви (1860–1862).

Відрядно те, що греко-католицька релігійна громада с. Крива, у 90-х роках минулого століття, змогла побудувати свій храм.

Вуси пори року Криве прекрасне, але найкраще воно весною, коли тужливий голос трембіти проводить вівці в карпатські полонини, а все довкола вкрито буйною зеленню та квітами. Пройдуть роки, село зміниться, історія його збагатиться.

село Кричево

*Кричфалушій
Василь Іванович
сільський голова*

Село Кричево – лише один з багатьох прекрасних куточків Закарпаття. Воно знаходиться в гірській місцевості. Кричево – останнє село Тячівського району з лівої сторони річки Терембі, межує з селом Драгове Хустського району та селами Дулово, Колодно, Чумалево Тячівського району. Кричево знаходиться за 18 км від залізничної станції Буштино та за 28 км від районного центру. Поблизу села проходить шосейна дорога Буштино-

Драгове-Синевир.

На північній околиці села в урочищі «Городище» виявлено стародавнє поселення людей, яке відноситься до часів палеоліту. Це було укріплене поселення на високому горбі, що одночасно слугував і берегом річки Терембі.

Вперше село згадується в письмових документах XIV ст. З 1448 року воно належало феодальній сім'ї Татулів.

Є різні версії про походження назви села. Найвірогідніше, що назва села походить від прізвища феодала Крича, якому це село належало. В 1693 році Петро Стойка почав зведення

Кричівського монастиря.

З 1974 року працює кар'єр, де виробляється мармурова крихта. Були в селі млин, олійниця, пилорама. Млин і пилорама збереглися і до нині.

Славилось село і екзотичними тваринами буйволами. Кричово називають “столицею” карпатських буйволів. Буйволи надзвичайно витривалі тварини.

До складу Кричівської сільської ради входить село Росош, яке розташоване на відстані 9 км від села Кричова, нараховує 98 дворогосподарств та 367 жителів. Село Росош засновано десь у XVIII ст., основним заняттям селян є тваринництво. Неподалік населеного пункту знаходяться два мінеральних джерела. Прекрасні гірські краєвиди, наявність мінеральних джерел дають можливість для розвитку туризму.

У селі побудований православний храм Різдва Пресвятої Богородиці, відроджена також церква святого Петра і Павла, яка побудована у 30-х роках минулого століття.

село Лази

*Ключей
Василь Васильович
сільський голова*

Село Лази розташоване за 7 км на північ від районного центру та найближчої залізничної станції Тячів. З півдня на північ простягається на 15 км. В селі проживає 4572 осіб. Сільській раді підпорядковане село Округла.

Село складається з кількох урочищ: Либаня, Дубники, Велика та Мала Черять, Галягоги, Ореол, Обуч, Чорна Вода, Грульово, Нодьпотік, Форкошпотік, Салдобош, Балінтсалаш, Гейціпотік.

Колись тут росли суцільні буйні ліси. Ще в 1930 році про село Решко – Беловарець писав: «Як вийдемо із Тячева на північ, найдемо густий, багатий ліс, котрого границя доходить аж до села Округлого. Саме в цій місцевості близько 130 років тому, ховаючись від австро – угорських визискувачів з'явився разом з двома дочками та сином селянин Василь Ворон. Вони використовували ліс, збудували землянку. Поступово урочища почали заселятися жителями із різних сіл району та області.

Але куркулі з Тячева (їх називали «ключарі») Янков Балов, Борбіль та інші провели між собою поділ лісових масивів. Їхні наймити (їх називали «локоші») вирубували ці ліси, а на їх місці саджали фруктові дерева. Наймити обробляли землю, стерегли і збирали урожай фруктів, займалися вівчарством.

На початку 20-х років в селі була побудована перша церква з дерева, невелика за розміром. В 1996 році за сприяння священника Іоанна Удута розпочато будівництво нової церкви.

В 2000 році було розпочато будівництво другої церкви, а в 2002 році будівництво храму завершено.

На території села знаходяться цілющі джерела – з під землі б'ють три унікальні джерела цілющої води. Вона настільки насичена сірководнем, що набуває чорного кольору.

село Лопухово

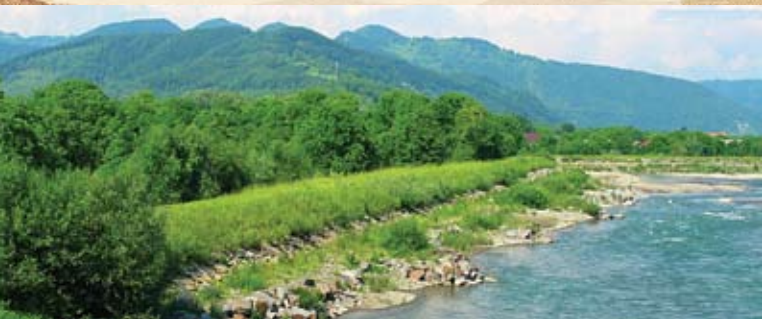

Фіцай
Михайло Михайлович
сільський голова

Село Брустури, а з 1946 року Лопухів вперше згадується в письмових джерелах в 1638 році. Але історія починається ще в давніші часи, коли до приходу мадяр (896 р.) руські і волоські пастухи в наших полонинах випасали худобу та овець і через віки освоїли полонинні та низинні території навколо річок Брустурянка та Яблуниця і поселились на цих територіях. Через наші полонини проходили гірські стежки опришків.

Перші статистичні відомості, де говориться про село Брустури, відносяться до 1839 року. Більш детальні відомості про Брустури знаходимо у географічному та статичному огляді Марамороського комітату, що був виданий у 1901 році у Марамош -Сігеті.

Перша церква була побудована у присілку Яблуниця ще у першій половині XVII ст. У 1805 році побудована дерев'яна церква Михайла Архангела в центрі села, яка була знесена після побудови у 1941 році цегляної церкви, яка діє по сьогоднішній час як православна.

Велике значення для нашого краю мала побудова вузькоколіїної залізниці, яка за роки Чехословаччини була побудована під самі вершини Карпат.

Нова історія нашого краю, в тому числі і Брустур розпочалася після відбудови села та возз'єднання з Радянською Україною, а в 1946 році село отримало нову назву - Лопухово.

На сьогоднішній день проживає близько 3900 жителів села. На території діє ДП «Брустурянський ЛМГ», з його підрозділами: Плайське лісництво, Турбатьське лісництво, Кедрянське лісництво, Лопухівське лісництво,

На території села діють дві церкви: православна та греко-католицька, три монастирі.

З 2008 року започатковано святкування Дня села, а з 2011 році фестиваль «Брустурянська кедровиця».

село Нересниця

*Гашинець
Василь Іванович
сільський голова*

Село Нересниця знаходиться на правому березі річки Тересви, за 25 км від райцентру. Через село проходить вузькоколійна залізниця Тересва – Усть – Чорна. Сільській раді підпорядковане село Підплеша.

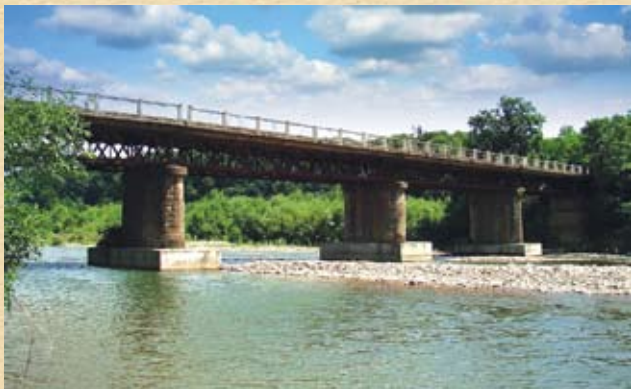
Населення складає – 3744 тис. осіб.

Нересницькій сільській раді підпорядковане с. Підплеша, де на території села проживає біля 1280 громадян.

Вперше про село Нересницю згадувалося в письмових джерелах XIV ст. Археологічні дані свідчать, що територія села була заселена в епоху бронзи. До 1985 року жителі села займалися видобуванням солі і транспортуванням її до річки Тиси. Нересниця тривалий час належала феодальній родині Татулів і духовному ордену Піаристів, які, як свідчить документ 1751 року, вважали залежне населення «своїми рабами».

За національним складом жителі села: українці, росіяни,

румуни, угорці. На території села зливаються дві річки: Тересва і Лужанка, де колись і в теперішній час відбувається масовий нерест риби, тому за переказами село дістало назву від слова «нерест» – Нересниця. Населений пункт має вигідне географічне розташування на перетині п'яти автомобільних шляхів.

В 1924 році почалося будівництво вузькоколійної залізниці з Тересви до Усть – Чорної через Нересницю, що дало можливість селянам знайти роботу на лісорозробках в Усть – Чорній.

В селі знаходилася архітектурна пам'ятка – церква XVIII ст. За радянських часів там знаходився краєзнавчий музей. В роки незалежності жителі села переробили музей в церкву. А в 2003 році церква згоріла, зайнявшись від непогашених свічок.

село Нижня Апша

Село Нижня Апша розташоване за 21 км від районного центру в нижній частині річки Апшиця (притока Тиси).

Населення складає близько 9 тис. осіб, переважна більшість населення румуни.

До Нижньоапшанської сільської ради відносяться три села: Нижня Апша, Подішор, Пещера.

Перша згадка про Нижню Апшу з'явилася в літописі в другій половині XIV ст. в 1387 році. За радянських часів з 1948 і до 2003 років село носило назву Діброва (поряд знаходиться гора Думбрава). У 1948 році назву села Нижня Апша перейменовано в Діброву.

Територія села була заселена з давніх – давен, про що свідчать виявлені тут залишки поселення епохи раннього палеоліту (більше 50 тис. р. тому) і скарб, що складався з 35 бронзових виробів епохи пізньої бронзи (кінець II тис. до н.е.).

Основними заняттями місцевих жителів були: землеробство, скотарство, ремісництво, обробка дерева, гончарство, ткацтво.

В центрі села стоїть одна з найдавніших дерев'яних пам'яток Закарпаття – двозрубна Миколаївська церква (1604 р. XVIII ст.). Церкву було зведено з дубових брусів та

вкрито дубовим лемешем. Від первісної будівлі збереглися зруби стін та перекриття над бабинцем.

За радянських часів церква тривалий час стояла закритою, а згодом була перетворена на музей народного побуту. У 1994 році храм повернуто греко – католицькій громаді. Неподалік, також в центрі села знаходиться нова мурована церква Святого Петра і Павла.

Кожного, хто завітає в село Нижню Апшу, не може не радувати розмаїття архітектурних форм індивідуальних житлових будинків та приватних підприємств, які могли б стати окрасою будь-якого європейського міста. Це ще одне свідчення невпинного зростання добробуту мешканців села.

село Новобарово

*Келемен
Юрій Іванович
сільський голова*

Село Новобарово знаходиться за 7 км на схід від смт Буштино від районного центру Тячева за 16 км.

Протяжність села із заходу на схід більше 4 км. Через село протікає невелика річка Сокирниця, місцеві жителі її називають Помийнице.

Населення Новобарова складає – 2008 осіб.

Село Новобарово до визволення Уйбард (по народному Вуйбарьово) згадується в історичних довідках з XIV ст. За одними даними назва села походить від угорського Уй-Бард, що в перекладі звучить як «уй» – новий,

«бард» – сокира або частина бочки. За іншими даними назва села походить від прізвища засновника села Уйбара. Такі прізвища зустрічаються і тепер на Хустщині.

Село лежить на північному сході Притисянської долини, під невеликими горами Полянське, Осуй, Чічков, Мальово. Територія села займає площу в 140 га.

На території села знаходиться історична пам'ятка – Вознесенський храм, який був повністю побудований і обслуговував населення села в 1910 році. Місце для побудови церкви закупив багатий бездітний селянин. Про це свідчить надпис на мармурованому хресті.

село Новоселиця

*Орябко
Василина Василівна
сільський голова*

Село розташувалося в широкій долині річки Лужанки, неподалік гори і полонини Менчул, між гірськими хребтами: Марущинець, Рункул, Полянське, Іванцюське, Верх, Камінці.

Новоселицькій сільській раді підпорядковані село Тисолово та присілки Полянське, Камінець, Заверх. Сусідні села з півночі Широкий Луг, півдня – Нересниця.

Через вузьку міжгірну долину протікає річка Лужанка, яка бере початок у підніжжя гори Менчул і впадає в річку Тересву, а також є джерело мінеральної води – ропи.

По сусідству з Новоселицею лежить Угольський тисово-буковий масив Карпатського державного заповідника.

В селах Новоселиця та Тисолово проживає 4800 осіб в 2500 дворогосподарствах.

Про село вперше згадується в письмових джерелах

в 1371 році. Перша назва села була – Вишня Нересниця, а річка була не Лужанкою, а Вишнею Тересвою.

Ці перекази підтверджуються документами, в яких записано, що в 1371 році “волоське” село Вишня Нересниця було подароване королем Людвіком.

В народній пам’яті назавжди запам’яталися імена трьох опришків – Томи, Тяска та Джугана. Ці три богатирі стали пращурами родинних зачатків Томишинців, Томинців, Тясків та Джуганів.

У територіальних володіннях сільської громади Новоселиці знаходиться Солене озеро, розташоване на висоті 200 м над рівнем моря.

В 1920 році поселення офіційно знову перейменували на Новоселицю, а річку – на Лужанку.

Із 1950 років на краю Новоселиці крутиться старе валило. Через півстоліття у приватну власність його отримав Василь Микитинець. Невдовзі відновив і почав приймати любителів похлюпатися в прохолодній річковій воді. Поряд збудовано

село Руська Мокра

*Барна
Анатолій Михайлович
сільський голова*

Сільській раді с. Руська Мокра підпорядковується с. Комсомольськ, як адміністративна одиниця.

На території села проживає 1510 осіб і налічується 592 дворогосподарств, а в селі Комсомольськ 530 осіб та 545 дворогосподарств.

На двох берегах річки Мокрянка, яка бере початок з під однієї з найвищих Карпатських гір “Попадею”, розташовані села Руська Мокра та Комсомольськ, на висоті 600 м над рівнем моря. Села простягаються від південного сходу до північного заходу. Межею Руської Мокрої від Комсомольська є «Церковний звур», який був врегульований в 1935 році, а від Усть-Чорної – урочище “Заньово”.

Із заходу розмістилися гори “Тропа” і “Ружа”, які продовжуються полонинами “Кичера” і “Красна” та височать над селом з південної сторони. Із західної сторони від Усть-

Чорної простяглася полонина “Діл” на південно-східну сторону до урочища “Яковець”, де з півночі стереже село полонина “Прибуй”. Найвищою вершиною є гора “Стримба” (більше 1600 м над рівнем моря).

Життя в селі розпочалося в першій половині XVIII ст. Кліматичні умови були надто суворими, тому русини назвали село Руська Мокра, а річку – Мокрянка.

В 1946 році було перейменовано село Руська Мокра в назву Комсомольськ.

На території Руської Мокрої діють чотири мінеральні джерела, багаті на метал і корисні для життя і здоров’я людей, а також два туристичні комплекси “Діана” і “Ялинка”.

Хоча і пройшло багато років, та ніхто не забуває історію заснування села Комсомольськ. Зараз при в’їзді в село стоїть знак з написом Дойч Мокра (Німецька Мокра). Не забувають про це село його потомки, які щороку навідуються сюди з Австрії та Німеччини.

село Руське Поле

*Міряець
Василь Васильович
сільський голова*

Вперше село згадується у письмових пам'ятках XIV ст. – 1389 рік.

Про ті давні часи відомо небагато. Згідно актових документів XIV-XV століття село Урмезе, яке в той час знаходилося на території Марамороського комітату, виникло у XIV ст., напроти с.Вонігово.

У грамоті за 1389 рік вперше згадуються прізвища дрібних дворян. Спочатку село називали Криваве Поле, бо біля села на

прилежних його полях відбувалися битви за територію між угорцями і румунами. Потім село загарбали угорці. І в селі з'являються угорські феодалі, які називали село Урмезев, у перекладі “поле панів”. Вони займалися торгівлею, городництвом, вивозили своїх тварин на ярмарок Тячева.

Площа села Руське Поле – 44 тис.м., населення – 4753 осіб, які проживають у дворогосподарствах.

За географічним розташуванням територія села межує з територіями сусідніх сіл. На південному сході за м.Тячів, на південному заході з с-ще Буштино, на заході з с. Вонігово, на північному заході з с.Теребля, на північному сході з с.Угля, на сході з с. Лази і на півдні з с. Вишково (Хуський район) через річку Тиса.

Візитною карткою Руського Поля є черешнева алея, яка закладина односельчанами в 1970-х роках.

Унікальною пам'яткою неживої природи є гора Капуна, яка височить серед рівнини, своїм виглядом нагадує курган. Походження цієї гори залишається загадкою до цього часу.

село Тарасівка

*Руснак
Любов Василівна
сільський голова*

Тарасівка – гірське село з мальовничими краєвидами, яке за старою легендою було засновано на початку XVII ст., а в письмових джерелах вперше згадується в XVIII ст. Село Тарасівка порівняно молоде, так як на території села росли тільки густі ліси і не було ніяких стародавніх поселень. Воно розташоване за 41 км від районного центру Тячів.

Початок села знаходиться поміж двома кичерами, високими горами. Одна називається Герасимова кичера, інша – Салійова кичера. Поблизу Герасимової кичери є незвичайна гора, яка за формою нагадує куряче яйце і називають її «Червоним каменем». Сам камінь в основі має діаметр приблизно два з половиною кілометра, а висота сягає до другої атмосфери. Цей камінь можна побачити з усіх полонин та сусідніх сіл.

Село є досить довгим, близько дев'яти кілометрів і ділиться на одинадцять частин: Дворища, Стіканці, Локоть, Копани,

Пригудин, Поточок, Центр, Кобилець, Ваганин і Боркут, де міститься джерело з мінеральною водою, яка називається «Боркут». Звідси і починається дорога на високі полонини. Найближча полонина має назву Минчелина, тоді йде Красна, Виднога, Гропа, Пранникуська, яка знаходиться неподалік Синевирського озера.

По центру села протікає бистра гірська річка Терешулка, яка бере свій початок із самих полонин.

Культурне життя Тарасівки за роки змінилося. На сьогодні село Тарасівка – сучасний населений пункт.

У 1998 році відкрито туристичну базу відпочинку “Плай” на 40 місць, де відпочивають люди з різних куточків світу. Це один з найпривабливіших куточків села Тарасівка. Воно розташовано серед гір та лісів. Особливістю бази відпочинку “Плай” є те, що на її території є мінеральне джерело “Боркут” з мінеральною водою, яка за своїми властивостями являється лікувальною і використовується як питтєва вода.

село Терєбля

*Цьока
Микола Юрійович
сільський голова*

Село Терєбля розташоване на правому березі одноіменної річки Терєбля за 23 км на північ від районного центру міста Тячів. Чисельність населення становить 3504 осіб, налічується 1325 дворогосподарств. Загальна площа села – 2841 га, а забудови – 403,2 га.

Село Терєбля розкинулось серед мальовничих населених Карпатських гір на рівнині, у долині швидкоплинної річки Терєбля. На краю села є гора, яку місцеві жителі знають як “Городище”.

Навколо села розташовані п’ять солених озер.

Село має за річкою два присілки: Вишній і Нижній Росоли, їх назва пішла від того, що до сьогодні збереглись кадоби з соленою ропою.

Перша згадка слова “Терєбля” датується у XII ст. Історична хроніка описує, що 1334 року при угорському королі Карлу Роберту розпочато велике переселення народів, особливо німецького, які були спеціалістами, майстрами своєї справи. Багато з них були поселені в селі Терєблі для видобутку кам’яної солі.

Вперше село Терєбля згадується в офіційних документах 1389 року, як марамороське село, де знаходяться королівські солекопальні.

У селі також жили бокораші, які сплавляли ліс по річці Терєблі, візники, які возили сіль у замок, кравці, шевці, гончарі, про що свідчать експонати музею.

Про наявність безмежних соляних покладів в районі села свідчать бурові розвідки, що проводилися в 50–60-х роках XX ст., не тільки навколо села. Геологорозвідники шукали нафту, а знаходили сіль, мінеральну та термальну води.

У 1751 році в селі була дерев’яна церква Святого Миколи Чудотворця з вежею, з двома дзвонами. У 1975 році Терєбля

стає центром парафіяльного округу, до якого входять навколишні села. В цих роках була відкрита народна художня школа, в якій навчали розписувати по дереву у дерев'яних церквах.

За період 1806–1813 років збудовано нову кам'яну уніатську церкву Миколи Чудотворця, яка стала історичною пам'яткою. В 1928–1933 роках побудовано Свято-Вознесенську дерев'яну православну церкву, яка є діючою і на даний час.

В 1949 році геологами відкрито мінеральне джерело сірководневої мінеральної води, на базі працюють лікувальні сірководневі ванни, для лікування периферичної нервової системи та опорно-рухового апарату людини.

Гордістю села є православний Спасо-Преображенський чоловічий монастир, який розташований на віддалі двох кілометрів від села на горі Тяпиш. Монастир заснований у 1921 році. У 2001 році знову відкрито богослужіння в Спасо-Преображенському монастирі.

Відоме село Тереля і через туристично-розважальний комплекс “Едем”, який розміщений в мальовничому куточку Карпатських гір на березі природного озера площа 1,8 га.

село Терново

*Кустрьо
Василь Юрійович
сільський голова*

Терново – одне з найдавніших українських сіл на Закарпатті. Наші предки оселилися тут ще у X столітті. Це були втікачі з Нижнього Потисся і Дунаю, які рятувалися від переслідування угорських войовничих племен. Поселившись у мальовничій долині на березі річки Тересви, мешканці назвали поселення Долиною. Та про такий перебіг подій свідчить запис у церковній книзі Свято-Троїцької православної церкви про те, що вже у 910 році тут було поселення з дерев'яною церквою.

Село Терново розташоване в одному з найкрасивіших, найпривабливіших куточків східної частини українських Карпат, серед могутніх буків, дубів та вічнозелених ялиць, стрімких гірських потоків, у мальовничій долині синьоокої красуні – Тересви, яка протікає справа від села. З півдня сюди тисянською долиною вільно проникає тепле повітря. З півночі село оточене гірськими вершинами Джурджув, Щовб, Мочари. А найбільший вплив на формування місцевого клімату має славнозвісна лісиста гора Грушка, яка надійно

захищає село від північних і північно-східних вітрів.

Село розташоване на лівому березі річки Тересви, за 20 км. на схід від районного центру і за 7 км від залізничної станції Тересва, площа 40 (36) км.кв. На території сільської ради проживає 9141 (8900) чоловік, та всього дворогосподарств в селі 3017 (2758).

В 1282 році було побудовано дерев'яну церкву, а через 200 років у 1482 році її було реконструйовано і названо Петро-Павлівською. В 1731 році побудовано нову православну церкву, а в 1908 році – громадою розібрали стару церкву, перевезли і побудували нову в центрі села, яка діє і сьогодні. В цьому ж році побудовано греко-католицьку церкву. В 1930 році в присілку Петрушів побудовано православну каплицю, яку у 1985 році розширено і перебудовано в церкву. Також в 1930 році побудовано православну церкву у присілку Вишоватий.

село Топчино

*Дан
Михайло Юрійович
сільський голова*

Село Топчино розташоване на правому березі річки Тиси між селами Нижня Апша, Терново, Глибокий Потік, Грушево. Відстань до районного центру м. Тячів шосейним шляхом становить 36 км.

Майже вся територія села лежить на правому березі річки Тиси на пагорбах і горах. Гори вкриті густим лісом переважно з дуба, берези, ліщини, акації. Вони мають плоскі вершини, що надає їм вигляду середньовисотних.

Слід відмітити, що одним із багатств села є ліси. Вони виконують унікальні функції - сприяють збільшенню запасів підземних вод, зберігаючи вологу атмосферних опадів, завдяки чому лісові поверхневі води отримують рівномірне живлення підземними водами.

Населення села багатонаціональне, в загальному його кількість становить 2307 чоловік, з яких 11 % українці, 5 % росіяни, 2 % молдовани, 82 % румуни.

Площа села становить 1894,4 га, в тому числі земель

державної власності – 1574 га, земель приватної власності – 277,7131 га.

До 1990 року село Топчино входило до складу Дібрівської сільської ради, стара назва якого було «Опчина». На 10 сесії в листопаді 1989 року Дібрівською сільською радою було ухвалено рішення про створення автономного села під назвою Топчино.

В 1994 році була побудована православна церква «Вознесіння Святої Богородиці». Діють на території села п'ять молитовних домів Свідків Єгови.

село Угтя

Рошко
Василь Миколайович
сільський голова

Перші згадки про село Угтю зустрічаються понад 900 років тому. Це мальовниче село виникло поряд з чоловічим монастирем, заснованим учнями Кирила і Мефодія більш ніж 1100 років. Тому в 1402 році село Угтя переходить у власність австро – румунських дворян Роман – Волос та Стан – Албу.

Розташоване в долині річки Угті, за 30 км на північ від райцентру, за 24 км від залізничної станції Буштина. Через село проходить шосейна дорога Буштино – Угтя. Територія, на якій розташоване село Угтя, протягається із сходу на захід від межі, що має назву «Гатар», від села Вільхівці – Лази, до межі з селом Колодне (відстань 7 км), та із півночі на південь від гори Менчул (висота 1501 м) до межі з селом Теребля (відстань 30 км).

Угтянській сільській раді підпорядковані населені пункти – Мала Уголька, Бобове, Груники, Угтя.

Населення – 6246 осіб.

На території села є поклади мармуру, кухонної солі, будівельних матеріалів вулканічного походження.

Село оповите лісами, що віднесені до першої категорії. Тут близько 5 тис. га пралісів, в яких зустрічаються рідкісні дерева (тис, піхта дугласова), а також чагарник – ялівець козачий.

В селі знаходяться три православні церкви. Відомим з них є храм в честь Святого великомученика Дмитра Сопунського, збудований у 1956 році. З 1962 по 1985 рік настоятелем був преподобний Іов Угольський. Головною святинею храму є мощі Іова Угольського, канонізація якого відбулася 18 вересня 2008 року.

Унікальний буковий праліс в с. Угля відноситься до Карпатського біосферного заповідника створеного у 1968 році для збереження та вивчення природних комплексів Українських Карпат.

село Чумалево

Лях
Іван Михайлович
сільський голова

Розташоване на правому березі Теремлі, за 30 км на північ від райцентру і за 22 км від залізничної станції Буштина. Через село проходить шосейна дорога Буштино – Синевир.

В селі Чумалево проживає 3065 чоловік.

Площа становить близько 662 га, з яких 240 приватної власності, а 422 га державної власності.

До території села входить приселок

Рівне.

Вперше згадується село Чумалево у письмових джерелах 1406 року. Походження назви села невідоме. Наприкінці XV ст. село Чумалево було подароване феодалними землевласниками Кенчем та Драгом своєму молодому родичу Тагамеру.

Однією із найдавніших будівель села є руїна старої церкви, яка зведена чумалівцями у 1872 році.

За 2 кілометри на захід від села, в урочищі Осеряк в 1925 році було засновано жіночий Свято – Вознесенський монастир. Заснувала його ігуменя Марія Рибак жителька

села Дубове. У 1925 році сестра ієромонаха Іларіона – Марія, звернулася до Празького архієпископа Савватія за дозволом про заснування жіночого монастиря в місцині «Осеряк» в Чумальові. Владика надіслав схвальну відповідь. Одним із перших духівників Свято – Вознесенського жіночого монастиря було призначено ієромонаха Іларіона, брата Марії Рибак.

За роки радянської влади, коли на всьому Закарпатті діяли лише три монастирі, Чумалівський залишався діючим. У цій обителі є 70 черниць, які дали Богові обітницю, все життя присвятили йому. На сьогоднішній день там проводяться щоденні богослужіння, проводить їх отець Йоан та отець Сергій.

село Широкий Луг

**Олексій
Василь Михайлович**
сільський голова

Село Широкий Луг розташоване в долині невеликої річки Лужанки, за 36 км від районного центру і за 14 км від залізничної станції Нересниця. Сільській раді підпорядковані населені пункти Фонтиняси і Пригідь.

Населення складає – 3330 чол.

Вперше в письмових пам'ятках Широкий Луг згадується в 1638 році під назвою Сийлене Лонка.

У єпископській візитації М.Мануїла-Ольшанського 1751 р. детально описана парохія Луг.

За народними переказами село заснували п'ять опришків з прізвищами Дудла, Мідянка, Поковба, Шелемба, Танчинець. Серед дрімучих букових пралісів кожен з них обрав собі улюблений куточок для життя в долині, яку ще раніше назвали Широким Лугом. Свої хати поставили в оточені лісів Лужанської котловини, розширеній від верболозу та вільшанки. Від першопоселенців пішли й перші прізвища Лукові, Горбові, Мочарні. Одним із головних занять жителів було скотарство й лісорозробки.

На території Широколузької сільської ради знаходиться природоохоронне науково – дослідницьке відділення, яке з 1979 року відноситься до Карпатського біосферного заповідника.

Ця унікальна пам'ятка живої природи площею 5654 га включає в себе найбільший осередок букових пралісів на Європейському континенті, які у 2007 році включені до Списку об'єктів Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО.

На заповідній території охороняється багато рослин і тварин, більшість з яких є рідкісними і занесені до Червоної книги України.

ОКСАНА

м. Тячів, Червоноармійська вул., 120
тел./факс: (03134) 3-27-63, моб.: (067) 765-32-36

**ГОТЕЛЬ-
РЕСТОРАН**

E-mail: info@hotel-oksana.com.ua
www.hotel-oksana.com.ua

ДО ВАШИХ ПОСЛУГ:

**БРОНЮВАННЯ НОМЕРІВ
ЗАМОВЛЕННЯ БЕНКЕТІВ
ПРИСМНИЙ ВІДПОЧИНОК**

- цілодобова служба прийому і розміщення
- 12 просторих номерів
- конференц-зал
- ресторан
- автостоянка
- пральня
- сауна, басейн, джакузі
- тенісні корти
- дерев'яні котеджні будинки
- служба замовлення таксі
- екскурсійні тури цікавими місцями Закарпаття

ГОТЕЛЬНИЙ КОМПЛЕКС

Серпанок

Відпочивай
з комфортом!

8 номерів на
20 місць люкс,
напівлюкс,
стандарт

Ласкаво запрошуємо
Ласкаво запрошуємо!

Їдальня та тераса.
Організація екскурсій.
Поїздки на полонину
(на квадроциклах та конях).
Автомобільна стоянка.

Ласкаво запрошуємо!

м. Тячів, вул. Незалежності, 114

тел.: (03134) 3-37-18, 3-37-16 (адміністр.)

моб.: (067) 372-20-44, www.panimaria.com

МІНІ - ГОТЕЛЬ ТІСА

**7 номерів
із зручностями.
Ресторан (страви
української та
європейської кухні),
бар, інтернет,
більярд, сауна.
Автомобільна
стоянка.**

**м.Тячів, вул. Кошута, 40
тел.: (03134) 2-15-65, 2-14-71, 2-12-73
E-mail: gotel.tysa@ukrain.trave**

ЛІТО ЦІЛИЙ РІК! ЩОДЕННО І ЗА БУДЬ-ЯКОЇ ПОГОДИ

АКВАПАРК «МАРИНА»

До Ваших послуг готель на 14 номерів. Ресторан «Марина» (на 300 осіб, можливе дитяче меню), пляжний бар. Організація свят, банкетів і корпоративних заходів.

Комплекс, який об'єднує в собі безліч сучасних розваг: водні гірки, басейни, водяні гармати, підводний масаж, джакузі, соляну кімнату, сауну, послуги досвідченого масажиста, магазин купальників. Автостоянка.

**м. Тячів,
вул. Червоноармійська, 114 А
тел.: (096) 880-33-00,
(03134) 3-39-54, (097) 238-74-12
E-mail: anna.m85@bk.ru
www.aquamarina.com.ua**

ГОТЕЛЬ VIZIT

ДО ВАШИХ ПОСЛУГ:

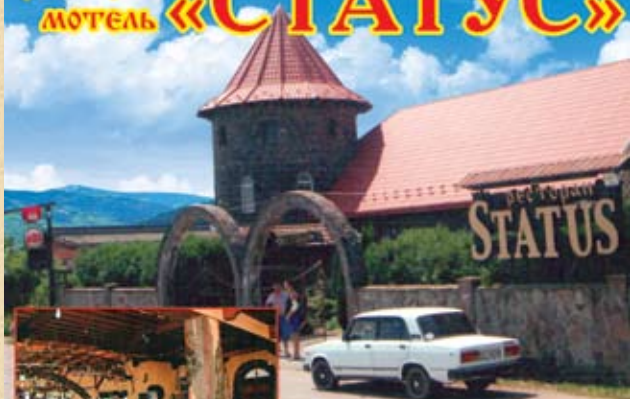
комфортабельні номери класу "Стандарт", "Напів люкс", "Люкс" (готель розрахований на 20 ліжкомісць), бар та ресторан, літня тераса, руська лазня, тренажерний зал, автомийка, паркінг.

с-ще Буштино,
вул. Головна, 33
тел./факс: (03134) 69-167
моб.: (096) 44-000-66
E-mail: hotel-vizit@ukr.net

ресторан-
мотель

«СТАТУС»

с-ще Буштино, вул. Головна, 1 А
тел.: (067) 310-72-18
(097) 747-53-37

ПРОПОНУЄ ДЛЯ ГОСТЕЙ:

2 комфортабельні номери.
Ресторан-кафе (3 зали),
де готуються страви домашньої
та закарпатської кухні,
жива музика – на замовлення.
На території є мангал, альтанки,
для дітей облаштований
ігровий майданчик.
Для бажаних розслабитися
і позбутися напруги пропонуємо
Вам послуги сауни, риболовля.
Автомобільна стоянка.

ЛАСКАВО ЗАПРОШУЄМО!

РЕСТОРАННО-ГОТЕЛЬНИЙ КОМПЛЕКС

«ФОРТУНА»

с-ще Дубове, вул. Гагаріна, 39, тел.: (03134) 7-23-40

моб.: (067) 794-52-75, (067) 717-68-55

E-mail: info@hotel-fortuna.com.ua www.hotel-fortuna.com.ua

Сучасний двоповерховий будинок на 10 місць.

Опалення автономне, холодна, гаряча вода. Автостоянка.

На території є тераса з мангалом, невеликий ставок.

Можливе самостійне приготування їжі або за домовленістю.

Також до Ваших послуг: більярд, настільний теніс, бадмінтон, оренда квадроцикла (двомісний), сауна (на 7 осіб), рибалка, збирання ягід та грибів, організація екскурсій.

Узимку катання на санах – витяг на турбазі "Великий" (7 км).

ГОТЕЛЬ БАР КАФЕ ★★★ «ІМПЕРІЯ»

**Готель на 5 номерів
на 10 місць
(автономне опалення,
холодна і гаряча вода.
Кафе-бар. Сауна.
Автомобільна стоянка.
Організація екскурсій.
Лікування
спелеотерапією.
Автосервіс**

**с-ще Солотвино, вул. Ленінградська, 14/1
моб.: (098) 072-12-12, (097) 659-72-27
(095) 516-77-51, тел.: (03134) 5-60-14**

БАЗА ВІДПОЧИНКУ «Ельдорадо»

*6 дерев'яних будиночка
(22 номери) і двоповерховий
дерев'яний котедж
(20 номерів категорії
півлюкс і люкс).*

*Кафе-їдальня (кухня румунська, угорська, закарпатська),
великий басейн (11х11 м, глибина — 1,4-1,8 м),
озеро, спортивна і волейбольна площадка,
дитячий майданчик, паркінг під охороною, озеро,
користування мангалом, столиками, лежачками.
Дискотека, жива музика.*

с-ще Солотвино, вул. Гагаріна, 94
тел.: (067) 355-33-28, (063) 616-58-93, (067) 310-52-50
E-mail: eldorado@ukrain.travel, presal@i.ua

база відпочинку «Руслана»

- 8 домиків по 3 кімнати на 4 persons
2 кімнати напівлюкс
- 10 кімнат люкс на 2 persons
- 16 кімнат на 4 persons двокімнатні
- Пляж та автостоянка
- Водойма для дітей та бочка з соленою лікувальною водою
- Бар та їдальня з смачною кухнею
- Жива музика та дискотека

E-mail: mihailolar@mail.ru, www.baza-ruslana.com.ua

с-ще Солотвино
тел.: (067) 310-33-30, (067) 767-30-37

БАЗА ВІДПОЧИНКУ СОЛЕНІ ОЗЕРА «ПАЛСІР»

с-ще Солотвино
вул. Озерна, 39
моб.: (067) 905-33-38
(050) 661-77-66
(050) 372-16-53
www.palsir.com.ua

НА ТЕРИТОРІЇ БАЗИ РОЗМІЩЕНІ:

- 9 двох поверхових будинків (без зручностей)
- 2 будинки-люкс
- Готель на 10 люкс номерів із зручностями
- 3-х поверховий будинок (10 номерів, с двокімнатні номери).

Бар, ресторан (кухня румунська, угорська, закарпатська)

Басейни з солоною водою, "джакузі"

Дитяча площадка з надувними гірками

Існують відведені місця для любителів відпочинку просто неба у власних наметах.

ТОРГОВО-ГОТЕЛЬНИЙ КОМПЛЕКС
«Діана»

с-ще Солотвино

вул. Тячівська, 18

тел.: (03134) 5-65-74,

5-67-74, (067) 798-21-00, (067) 254-28-30

*Комплекс з 2-ох двох поверхових приміщень.
 Готель на 10 номерів (30 ліжкомісць) із зручностями,
 ресторан на 500 місць (страви закарпатської,
 румунської, домашньої кухні), жива музика,
 торговий центр, конференц-зал, альтанки, мангал,
 Автостоянка на 80 машин.
 Організація екскурсій, лікування спелеотерапією.*

БАЗА ВІДПОЧИНКУ «Камелот»

На території бази велика двоповерхова дерев'яна будівля та цегляний котедж (номера із зручностями класу економ, стандарт, люкс, напівлюкс, розраховані на 100 осіб), літнє кафе, ресторан (узбецька кухня), жива музика, дитячий майданчик, автостоянка, пляж, озеро.

**За домовленістю
можливе лікування
спелеотерапією**

**с-ще Солотвино
вул. Гагаріна
моб.: (067) 771-65-67
(067) 775-80-41
(096) 430-32-95**

ГОТЕЛЬ

«Рояль»

**с-ще Солотвино
вул. Спортивна, 61
тел.: (096) 382-50-40**

**Двох поверхове приміщення
на другому поверсі готель
(8 кімнат, 20 ліжокмісць).
Кафе-ресторан
(60 посадкових місць) –
закарпатські, румунські
страви.**

**Літня тераса. Міні-маркет.
Альтанки. Мангал.
Автостоянка.**

**Організуються екскурсії,
можливе лікування
спелеотерапією.**

«Ялинка»

База відпочинку

**Капітальний корпус
з 2-х, 3-х, 4-х місними
номерами
Однокімнатні та
двокімнатні номери люкс
10 дерев'яних будиночки,
7 котеджів**

Їдальня, бар, шашлична.

На території знаходиться 4 басейни з ропою.

Лікування спелеотерапією.

с. Солотвино, тел.: (097) 380-05-85

«ДЕЛЬФІН»

БАЗА ВІДПОЧИНКУ

с-ще Солотвино
вул. Озерна, 64
тел.: (03134) 5-72-75
(067) 783-70-51
(097) 144-80-02

Готельний комплекс на 47 осіб в дерев'яних будиночках та номерах категорії стандарт, люкс, напів-люкс. Кафе-бар (готуються страви української, угорської, румунської і азійської кухонь), жива музика. Дискотека. Літня кухня загального користування. Альтанки. Каруселі. Озеро, джакузі, катамарани. Екскурсії. Кінні прогулянки. Стендова стрільба. Автостоянка.

«SEGAFREDO» ГОТЕЛЬ

**Триповерховий готель
з усіма зручностями
на 9 номерів (19 місць).
Кафе-бар (2 зали)
з відкритою терасою.
Страви національної
румунської кухні.
Відділення банку.
Екскурсії Закарпаттям.
Лікування спелеотерапією.
За додатковою домовле-
ністю – спорт та розваги.**

**с-ще Солотвино
вул. Островського, 2
тел.: (067) 310-03-42
(067) 312-03-50
(098) 083-93-91**

«DASIA-LUX» **БАЗА** ВІДПОЧИНКУ

*с-ще Солотвино, вул. Ю. Гагаріна, 62
тел.: (067) 260-01-22
(067) 300-40-16*

База відпочинку складається із 8 двоповерхових дерев'яних котеджів, ресторану, кафе-бар (130 місць).

На території розташовані: пляж з лежачками, басейн із солоною водою, літня кухня, альтанки, дитячий і волейбольний майданчики, місце для наметового містечка, душові з подачею літньої й гарячої води, біля кожного будиночка мангали, паркінг що охороняється.

Можливе лікування спелеотерапією за додатковою домовленістю.

РЕСТОРАННО-ГОТЕЛЬНИЙ КОМПЛЕКС «СПЕЛЕОЦЕНТР СОЛОТВИНО»

**П'ятиповерховий корпус
на 36 номерів (72 особи):
стандарт і люкс**

4 двоповерхові котеджі:

- 1 двохспальний

- 2,3,4 котеджі –

3-х спальні.

**Ресторан в корпусі,
конференц-зал, сауна,
медичне відділення,
тренажерний зал, дитячий
майданчик закритий басейн
з підігрівом. Озеро
де можна порибалити.
Автостоянка.**

**с-ще Солотвино
урочище Рибник
Тел.: (03134) 5-68-43
(03134) 5-65-32**

ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННИЙ КОМПЛЕКС

«ЗАТИШОК»

с-ще Тересва, Гагаріна, 50
Адміністратор тел.: (097)850-46-13

Готель на 6 номерів, класу «Люкс» і «Напівлюкс». Дизайн готелю сучасний. Ресторан вищої категорії (готуються страви української та європейських кухонь) та турботливе обслуговування. Проведення весіль та інших урочистих подій.

Альтанки, танцювальна площадка, жива музика, качелі, автостоянка. «Затишок» є місцем для комфортного відпочинку.

ТУРБАЗА ВОДОЛІКАРНЯ «БОРКУТ»

с-ще Усть-Чорна, вул. Лісна, 25
 тел.: (03134) 3-61-84
 моб.: (097) 481-12-22
 (096) 928-26-85
 тел./факс: (03134) 3-61-84
 E-mail: borkutvf@ukr.net

На території турбази розміщений основний корпус готельного комплексу (одно- та двокімнатні номери класу люкс, напівлюкс, стандарт) та дерев'яні котеджі, загалом це 16 номерів (45 ліжокмісць) із зручностями, банкетний зал (40 місць), бар, відкрита тераса, альтанки, спортінвентар для ігор та активного відпочинку, автостоянка. Комплекс славиться своїми гідро-, бальнео-, SPA процедурами. Додаткові послуги професійний масаж, організовуються екскурсію по Закарпатській обл., туристичні походи в ліси та гори, пішохідні екскурсії, катання на квадроциклах на полонину, велосипедах, лижах та сноубордах (зимом); любителям порибалити – виїзд «на форель».

**Готель розрахований
на 24 ліжкомісця,
є ресторан, кафе,
банкетний зал
на 200 персон,
літня тераса, мангал.
Автостоянка.**

*с. Бедевля
вул. Вайнагія, 32 А
тел.: (067) 908-52-32
(067) 758-56-33
факс: (03134) 3-55-48*

ГОТЕЛЬ-РЕСТОРАН
Асторія

Час роботи:
09:00 - 00:00

Готель на 12 місць.
Ресторан (страви закарпатської кухні),
2 банкетних зали,
танцювальний зал,
2 відкритих тераси, альтанки,
мангал. Автостоянка.

Проводиться організація
банкетів, обслуговування
груп, комплексні обіди,

с. Бедевля, вул. Дубрівка, 4
тел.: (067) 791-55-80,
(096) 651-43-68
E-mail: info@rest4u.com.ua

с. Калини, вул. Мічуріна, 76
 тел.: (067) 156-08-44, (067) 114-28-82
 (097) 106-56-32
 E-mail: velykiy@velykiy.com.ua
www.velykiy.com.ua

НА ТЕРИТОРІЇ ТУРБАЗИ:

4 двоповерхові котеджі розраховані на 26 номерів (60 ліжкомісць) із зручностями, ресторан – колиба (готуються страви закарпатської кухні), бар, конференц-зал, літня тераса, сауна, баня, басейн, риболовля (форель), мангальна площадка, більярд, настільний теніс, дитяча площадка, автостоянка.

Організовується активний відпочинок:

лижна школа, верхова їзда, джип-сафарі, пейнтбол та ін. Проведення екскурсій.

Є власний бугельний витяг довжиною 1000 м та короткий якірний підйомник, прокат лиж.

МІНІ-ГОТЕЛЬ «ГАММА»

с. Криве, вул. Б. Хмельницького, 110
тел.: (067) 908-97-35

Готель розрахований на 15 двохмісних номерів (із зручностями), кафе (16 місць), конференц зал (розрахований на 30 осіб).

Додаткові послуги сауна, більярд, автостоянка, екскурсії за додатковою домовленістю.

Неподалік ліс, потічок.

На базі працює сауна з басейном лікувальної води, сірководневі ванни, масажна кімната, відкритий басейн, магазин, ресторан, ігрові спортивні майданчики. Для відпочиваючих створені відповідні умови в двоповерховому корпусі та літні дерев'яні будиночки з двомісними кімнатами. Автомобільна стоянка.

**с. Лази, вул. Чорна Вода
тел.: (03134) 3-19-66, 4-73-60, 4-73-80**

БАЗА ВІДПОЧИНКУ
«Кришталевий водограй»

с. Лопухово, вул. Партизанська, 3 Б
 тел.: (067) 309-72-44, (097) 891-19-18
www.crystalvoda.com.ua

Туристичний комплекс має головний триповерховий корпус і 6 двоповерхових гостьових будиночків типу шале на загальну кількість туристів 70, кафе, ресторан (250 посадкових місць), колиба, лазня, басейн, настільний теніс, більярд, дитячий майданчик, стоянка для автомобілів. Є власний схил для катання на лижах.

Організуються екскурсії по Закарпатській області.

САНАТОРІЙ

«МІНЕРАЛ»

**с. Нижня Апша
вул. Молодіжна, 25
тел: (03134) 4-43-41
ф.: (03134) 4-28-84**

На території розміщений житловий комплекс з 16 кімнат (25 ліжкомісць), є кабінет з фізпроцедур, інгаляторій, кімната штучного мікроклімату, сауна, тренажерний зал, столова, кафе, відкрита тераса, басейн закритий з ропою, гойдалки, автостоянка.

ЛАСКАВО ЗАПРОШУЄМО

Готельно-торгівельний комплекс

«Валило»

На території бази дерев'яні будиночки, два готелі, ресторан, кафе-бар, літня тераса, альтанки, мангали, дві сауни(одна з басейном), валило з славнозвісними дерев'яними бочками, чани з ропою та мінеральною сірководневою лікувальною водою, басейн для дітей, настільний теніс, настільний футбол, більярд, автостоянка.

с. Новоселиця**моб.: (096) 383-58-88****(067) 261-02-98****www.valilo.com.ua****E-mail: baza.vidpochynku.valylo@ukrain.travel**

ГОТЕЛЬНО-ТОРГІВЕЛЬНИЙ КОМПЛЕКС Чарівний двір

с. Підпleshа, вул., Чапасва, 277
 тел.: (03134) 6-68-70, 6-68-69
 моб.: (098) 876-84-18,
 (067) 981-43-72, (067) 171-28-83
www.hotel-mg.com.ua
 e-mail: info@hotel-mg.com.ua

ДО ПОСЛУГ ВІДВІДУВАЧІВ:

7 двомісних номерів і 3 номери люкс, бар-ресторан (закарпатська, європейська кухні), банкетний зал для проведення будь-яких урочистих заходів (350 місць), танцювальний, більярдний зали, відкрита тераса, зимовий сад з акваріумами і водоспадом, сауни, басейни, автостоянка, гараж.
 Організуються екскурсії по туристичним маршрутам краю, прогулянки по горах пішки, на велосипедах, квадроциклах або мікроавтобусах.

база відпочинку

Едем

На території бази знаходиться озеро в якому є змога купатися, плавати на човнах або катамаранах, ходіння по воді в середині шару, ловити рибу, засмагати на березі. Для любителів стрибків у воду є спеціальні вишки.

У лісі поруч бази є можливість збирати гриби.

Є ігровий майданчик, поле для волейболу, більярд, тенісні столи, батут, гойдалки для дітей.

На території бази є 10 будиночків, 7 п'ятимісних, 3 восьмимісні.

Ресторан на 60 осіб (українська і закарпатська кухня) біля будиночків автостоянка та мангал.

Ночівля в будиночках та номерах тільки для сімей.

Навколо озера розташовані альтанки, розміщення наметів.

У нічний час база освітлюється та охороняється.

**с. Теребля, тел.: (067) 855-20-20
www.camp-edem.com**

ТУРИСТИЧНІ ОБ'ЄКТИ ВІДПОЧИНКУ

1. Готель «Тячів», м.Тячів, вул.Незалежності,15, тел.: (03134)2-10-62
2. Готель «Феєрія», м.Тячів, вул.Кошута, 57, тел.: (03134) 3-34-89, (067) 312-39-68
3. Міні-готель «У Макара», м.Тячів, вул. Джерельна, 18, тел.: (03134) 3-32-51
4. Готель «Угляночка», с-ще Буштино, вул. Вишківська, 1, тел.: (067) 954-24-85
5. Готель «Пауза», с-ще Солотвино, вул. Харківська, 188, тел.: (067) 855-70-55
6. Готель «Едера», с-ще Солотвино, вул. Спортивна, 115, тел.: (03134) 5-62-37
7. Міні-готель «Діана», с-ще Усть-Чорна, вул. Верховинська, 235, тел.: (067) 251-95-75
8. Готель «Усть-Чорна», с-ще Усть-Чорна, вул. Верховинська, 130, тел.: (067) 312-15-77
9. Готельний комплекс «Квітка», с. Лази, вул. Чорна вода, 42, тел.: (067) 771-65-62
10. Міні-готель «Діана-2», с. Руська Мокра, вул. Миру, 13, тел.: (067) 251-95-75
11. Спортивний комплекс «Калинка», с. Калини, вул. Калина, 2Д, тел.: (067) 284-96-78
12. Ресторан-готель «Каскад», с. Нересниця, вул. Грушевського, 161, тел.: (067) 393-98-55
13. Готель «Ман», с. Нижня Апша, вул. Думбава, 154, тел.: (098) 959-56-25
14. База відпочинку «Плай», с. Тарасівка, вул. Гагаріна, 48, тел.: (03134) 6-41-33
15. Турбаза «Срібний рай», с. Велика Уголька, тел.: (097) 976-85-43; (097) 586-94-83
16. Туристична база «Карпати», с. Руська Мокра, вул.Миру, 342, тел.: (03134) 3-63-94
17. База «Солені озера ОАЛ», с-ще Солотвино, вул. Озерна, тел.: (03134) 5-65-38
18. База «Едельвейс», с-ще Солотвино, вул. Гагаріна, 60 А, тел.: (067) 798-89-51
19. База «Перлина», с-ще Солотвино, вул. Гагаріна, 102, тел.: (067) 802-62-88
20. База «Чернівчанка», с-ще Солотвино, тел.: (095) 339-87-66
21. База «Кредо», с-ще Солотвино, тел.: (099) 727-50-53
22. База «Велика Тиса», с-ще Солотвино, тел.: (03134) 5-68-99, (097) 306-35-98
23. База «Марілен», с-ще Солотвино, тел.: (067) 342-17-78
24. База «Віола», с-ще Солотвино, вул. Крянге, 73, тел.: (050) 672-51-08
25. Дачний будинок «Влад», с-ще Солотвино, вул. Гагаріна, 15, тел.: (098) 651-66-99
26. База «Дачія», с-ще Солотвино, вул. Озерна, 4, тел.: (067) 749-75-81
27. База «Легенда Карпат», с-ще Солотвино, вул. Озерна, 6, тел.: (097) 999-74-11
28. База «Валахія», с-ще Солотвино, тел.: (066) 784-58-99
29. База «Ла Мора», с-ще Солотвино, вул. Крянге, 78, тел.: (098) 804-74-64
30. База «Моара», с-ще Солотвино, тел.: (066) 517-02-95
31. База «Білий Аіст», с-ще Солотвино, тел.: (067) 798-89-90
32. База «Глорія», с-ще Солотвино, тел.: (067) 274-39-90
33. База «Тиса», с-ще Солотвино, вул. Гагаріна, 66, тел.: (067) 785-69-28
34. База «Буковина», с-ще Солотвино, вул. Озерна, 125, тел.: (050) 961-60-27
35. База «Марія», с-ще Солотвино, вул. Озерна, 20, тел.: (050) 221-96-40
36. База «Дача», с-ще Солотвино, тел.: (066) 714-44-24
37. База «Старий Дуб», с-ще Солотвино, вул. Гагаріна, 92, тел.: (067) 907-06-70
38. База «Мілана», с-ще Солотвино, тел.: (067) 996-88-53
39. База «Вікторія», с-ще Солотвино, тел.: (095) 310-03-32
40. База «Кунігунда», с-ще Солотвино, тел.: (03134) 5-69-56
41. База «Кароліна», с-ще Солотвино, тел.: (067) 717-53-98
42. База «Червона Рута», с-ще Солотвино, тел.: (096) 843-88-69
43. База «Солені озера», с-ще Солотвино, тел.: (098) 449-41-99
44. База «Лагуна», с-ще Солотвино, тел.: (098) 002-05-23
45. База «Мілена», с-ще Солотвино, тел.: (067) 996-88-53; (096) 605-26-46
46. База відпочинку «Корал», с-ще Солотвино, вул. Крянге, 82, тел.: (095) 499-36-39
47. Дачний будинок «Горецвіт», с-ще Солотвино, тел.: (067) 966-17-74, (097) 465-80-34
48. База «Ксенія», с-ще Солотвино, тел.: (095) 429-43-31
50. Українська алергологічна лікарня, с-ще Солотвино, вул.Терека,42, тел.: (031-34)2-15-00
51. Обласна алергологічна лікарня, с-ще Солотвино, тел.: (03134) 2-15-41; (066) 773-37-79

ТУРИСТИЧНІ МАРШРУТИ**1. Селище Ясіня – Синевірське озеро, пішохідний**

- тривалість 4 дні;
- довжина 87 км;
- основні пункти на маршруті: с-ще Ясіня – хребет Свидовець – с-ще Усть-Чорна – с. Комсомольськ – перевал Присліп – с. Колочава – озеро Синевір;
- сезонність: травень – вересень.

2. Село Колочава – м. Рахів, пішохідний

- тривалість 4 дні;
- довжина 70 км;
- основні пункти на маршруті: с. Колочава – хребет Полонина Красна (г. Сиглянська, г. Гропа, г. Климова) – с-ще Усть-Чорна – г. Стоги – г. Темпа – хребет Свидовець (г. Унгарська, полонина Геришаска, г. Близниця) – м. Рахів;
- сезонність: травень – вересень.

3. Селище Усть-Чорна – туркомплекс Драгобрат, пішохідний

- тривалість 3 дні;
- довжина 46 км;
- основні пункти на маршруті: с-ще Усть-Чорна – ур. Яблуниця – полонина Шаса – г. Підпула – хребет Свидовець (г. Унгаряска, полонина Геришаска, г. Стіг) – туркомплекс Драгобрат;
- сезонність: грудень – березень.

4. Селище Усть-Чорна – перевал Легіонів, пішохідний

- тривалість 3 дні;
- довжина 30 км;
- основні пункти на маршруті: с-ще Усть-Чорна – с. Лопухів – ур. Плайська – перевал Легіонів;
- сезонність: травень – вересень.

5. Селище Усть-Чорна – г. Попада,

пішохідний або автомобільний.

- тривалість 3 дні (на автомобілі – 2 дні);
- довжина 27 км;
- основні пункти на маршруті: с-ще Усть-Чорна – с. Руська Мокра – ур. Брадул – г. Попада;
- сезонність: травень – вересень.

6. Музеями Тячівщини, автомобільний.

- тривалість 6 годин;
- довжина 70 км;
- основні пункти на маршруті: м. Тячів – с. Біловарці (етнографічний музей) – с. Терново (краєзнавчий музей) – с. Грушово (народний краєзнавчий приватний музей «Срібна земля» – с-ще Солотвино (історичний музей солекопалень);
- сезонність: протягом року.

7. Селище Усть-Чорна – оз. Герешаска, автомобільний.

- тривалість 18 годин;
- довжина 40 км;
- основні пункти на маршруті: с-ще Усть-Чорна – с. Лопухів – ур. Яблуниця – полонина Шаса – г. Підпула – г. Унгарська – оз. Герешаска;
- сезонність: червень – серпень.

8. Сплав річною Тисою.

На каяках-каное (3-4 місні), на байдарках (1-2 місні), водний.

- тривалість 4 дні;
- довжина 71 км;
- основні пункти на маршруті: с-ще Буштино – м. Хуст (зупинка коло моста на с. Вилятино, відвідини Хустського замку) – с. Крива (відвідини печери Марії-Терезії) – с. Мала Копаня (історичне поселення III – IV ст. до н.е., руїни замку Конков) – с-ще Королево (відвідини замку Ньолаб) – м. Виноградів (ур. Виннички, карстове озеро) – с-ще Вілок;
- сезонність: травень – вересень.

СПЕЛЕОМАРШРУТ

Спелеомаршрут – це мандрівка Карпатським біосферним заповідником. Цікавою щодо вивчення сучасного підземного стоку, гідрології району, а також інтенсивності його картування є шахта Дружба. Вузькі та високі тріщини з різко каратованими стінами, інтенсивна конденсація вологи, відсутність кісткових решток у промивній частині свідчать про те, що утворення нижніх горизонтів печери триває і досі. Печера Дружба (Романія) є на сьогодні найбільшою і найгарнішою печерою Українських Карпат.

Вхід у шахту знаходиться на висоті близько 500 м. Печери-скелі Вів знаходяться за 2 км від лісництва заповідника. Входи у печери розташовані на різних рівнях на північ, схід та південь. Тут знайдено 8 печер. Найбільша з них печера Білих стін. Довжина їх ходів становить 118 м. Печера має 5 окремих входів. На лівому березі села Велика Уголька височать над лісом 3 великі бескиди. Найбільша з них має назву Молочний Камінь і складена з білувато-блакитного мармуроподібного вапняку. Він повністю виправдовує свою назву. Скеля Молочний Камінь має форму бумерангу.

Усть-Чорнянський ГПЗ

Виконує обв'язки по профілактиці пошуку та рятуванні туристів протягом року.

Володіє всіма спелео- та туристичними маршрутами Тячівського району.

Нараховує 6 професійних рятувників, які мають спеціальну підготовку по рятуванню туристів як в снігових лавинах так і в літню пору року.

Має спорядження (машину Газ 66 та альпіністське спорядження).

Усть-Чорнянське гірське пошуково-рятувальне відділення аварійно-рятувального загону спеціального призначення.
с-ще Усть-Чорна, тел.: (097) 933-19-76

- 1 **1** Велосипедний маршрут нескладний 1–2 денний. Захоплююча вело мандрівка, долиною р. Терєблі та Масивом Кічери. Для тих хто бажає спробувати себе в екстримі та відвідати цікаві історичні пам'ятки.
- 2 **2** Чорно Тисово – оз. Синивір (пішохідно-велосипедний). 3-4 денна мандрівка масивом Горган, від Синивірьського озера до виток р. Чорна Тиса.
- 3 **3** С-ще Усть-Чорна – г. Сивуля 1818. 2-3 денна мандрівка до старого кордону, масиву Горган та вершини г. Сивуля (1818 м).
- 4 **4** Ольшани – Уголька (Спелео). Маршрут пішохідно-велосипедний. 2-3 денна мандрівка відрогом хребта Красна г. Манчул (1501м). Проходить крізь загадкові праліси Карпатського біосферного заповідника з відвідуванням карстових печер та скель Легіонів.
С-ще Руська Мокра – г. Попада (1740 м).
- 5 **5** Пішохідно-велосипедний маршрут: с-ще Усть-Чорна – хребет Красна – с. Колочаво. Протяжність маршруту: 30,2 км, 14 годинний (дводенний).
- 6 **6** Маршрут: с-ще Ясіня (Рахівський р-н) – г. Близниця – г. Темпа – с-ще Усть-Чорна – г. Сиглянська – с. Колочава. Протяжність маршруту: 73,5 км.
- 7 **7** Велосипедний маршрут, нескладний, 2-3 денний: с-ще Буштино до перлин Карпат – оз. Синевір. Протяжність маршруту: 70 км.
- 8 **8** Спелеомаршрут. найбільша за протяжністю (1200 метрів) печерою Українських Карпат «Челений камінь».
- 9 **9** Закарпатський туристичний шлях (ЗТШ). Маршрут: від пер. Торунського до Яблунецького. Найбільша частина цього маршруту проходить в Тячівському районі (по старому кордону лінія Арпада), що робить його привабливим для тих хто цікавиться історією Закарпаття.
- 10 **10** Водний маршрут: с-ще Усть-Чорна – м. Тячів. Протяжність маршруту: 65 км. Маршрут з с-ща Усть-Чорна та прямує по дельті р. Терєсва до мальовничого с. Бедевля.

ЩИРО ЗАПРОШУЄМО ВАС!

Основні організаційно-масові, ювілейні та святкові заходи, проведення яких здійснює райдержадміністрація

9 СІЧНЯ

Районний конкурс вертепів та колядницьких груп «Вертеп». Районне свято виноробів «Червоне вино».

ЛЮТИЙ

Огляд колективів художньої самодіяльності району.

23 БЕРЕЗНЯ

Районний дитячо-юнацький конкурс образотворчого мистецтва «Легенди Карпат».

КВІТЕНЬ

Великодня вистава «Христос воскрес! Воістину воскрес!»

9 ТРАВНЯ

Святковий концерт до дня Перемоги: «А пам'ять серця вічна».

ТРАВЕНЬ

Районне свято «Весняний полонинський хід». Фестиваль румунської народної творчості.

27–28 ЧЕРВНЯ

Святковий концерт, присвячений Дню Конституції та Дню молоді «Я живу і співаю, бо живе і співає Україна».

ЛИЕНЬ – СЕРПЕНЬ

Відкритий регіональний фестиваль культур національних меншин «Мелодії Солених озер».

23 СЕРПНЯ

Урочистості, які присвячені Дню Державного Прапора України «Під синьо-жовтим прапором свободи».

24 СЕРПНЯ

Святковий концерт, присвячений Дню Незалежності України «Нема ціни святині дорогій».

29 СЕРПНЯ

Районне свято до Дня шахтаря.

ВЕРЕСЕНЬ

Районне свято до Дня працівника лісу – «День лісоруба».

30 – 31 ГРУДНЯ

Новорічні щедрування.

ТЕЛЕФОННИЙ ДОВІДНИК

Державна пожежна частина	101, (03134) 2-15-56, 2-21-95
Міліція	102
Швидка допомога	103, (03134) 3-35-88
Районна лікарня	(03134) 2-20-73
Управління газового господарства – філія ВАТ «Закарпатгаз»	104, (03134) 3-35-04, 2-13-06
Райелектромережа	(03134) 2-11-73, 2-20-02

ТЯЧІВСЬКА РАЙОННА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ

Голова	(03134) 3-30-91
Приймальня	(03134) 3-38-87
Перший заступник	(03134) 3-30-50
Заступники	(03134) 3-30-52, 3-22-47
Керівник апарату	(03134) 3-30-46
Загальний відділ	(03134) 3-30-27

УПРАВЛІННЯ ТА ВІДДІЛИ РАЙДЕРЖАДМІНІСТРАЦІЇ

Відділ культури	(03134) 3-26-86
Управління освіти молоді та спорту	(03134) 3-26-43
Відділ з питань надзвичайних ситуацій	(03134) 3-30-53
Відділ зовнішньоекономічних зв'язків, інвестицій, туризму та рекреації	(03134) 3-30-92
управління економічного розвитку і торгівлі	
Управління економічного розвитку і торгівлі	(03134) 3-30-92
Відділ охорони здоров'я	(03134) 3-30-62
Фінансове управління	(03134) 3-27-40

РАЙОННІ ВІДДІЛИ ТА УПРАВЛІННЯ

Головне управління Державної казначейської Служби України в Тячівському районі	(03134) 3-33-29
Районний відділ статистики	(03134) 3-25-10
Правління пенсійного фонду	(03134) 2-23-35
Районний центр зайнятості	(03134) 3-27-37, 3-35-45

ТЯЧІВСЬКА РАЙОННА РАДА

Голова	(03134) 3-33-35
Заступник	(03134) 3-26-30
Керуючий справами	(03134) 3-24-75
Організаційний відділ	(03134) 3-25-05, 2-15-05

РАДИ РАЙОНУ

Тячівська міська рада	(03134) 3-30-58
Буштинська селищна рада	(03134) 6-04-44
Дубівська селищна рада	(03134) 7-21-92
Солотвинська селищна рада	(03134) 5-64-61
Тересв'янська селищна рада	(03134) 5-63-75
Усть-Чорнянська селищна рада	(03134) 3-63-18
Бедевлянська сільська рада	(03134) 3-50-17
Біловарська сільська рада	(03134) 4-17-59
Великоуглянська сільська рада	(03134) 3-15-01
Вільховецька сільська рада	(03134) 4-90-81
Вільхівськолазівська сільська рада	(03134) 3-41-90
Вонігівська сільська рада	(03134) 4-81-19
Ганичівська сільська рада	(03134) 3-91-56
Глибокопотіцька сільська рада	(03134) 4-53-33
Грушівська сільська рада	(03134) 5-33-16
Нижньоапшанська сільська рада	(03134) 4-43-87
Добрянська сільська рада	(03134) 3-82-10
Дулівська сільська рада	(03134) 4-44-39
Калинська сільська рада	(03134) 7-44-80
Колоднисянська сільська рада	(03134) 3-11-22
Краснянська сільська рада	(03134) 7-62-42
Кривська сільська рада	(03134) 3-36-35
Кричівська сільська рада	(03134) 3-02-57
Лазівська сільська рада	(03134) 4-73-10
Лопухівська сільська рада	(03134) 3-65-24
Нересницька сільська рада	(03134) 6-11-30
Новобарівська сільська рада	(03134) 4-01-00
Новоселицька сільська рада	(03134) 6-33-17
Руськомокрянська сільська рада	(03134) 3-68-30
Руськополянська сільська рада	(03134) 3-70-07
Тарасівська сільська рада	(03134) 6-41-24
Тереблянська сільська рада	(03134) 6-50-99
Тернівська сільська рада	(03134) 6-22-49
Топчинська сільська рада	(03134) 4-33-30
Углянська сільська рада	(03134) 6-51-77
Чумалівська сільська рада	(03134) 3-07-91
Широколузька сільська рада	(03134) 6-62-17

ВОКЗАЛИ

Автовокзал Тячів	(03134) 2-12-52
Залізничний вокзал «Тячів»	(03134) 2-13-36
Залізничний вокзал «Солотвино»	(03134) 5-64-99
Залізничний вокзал «Тересва»	(03134) 5-15-08
Залізничний вокзал «Буштино»	(03134) 6-75-30

Зміст

Привітання	3
Тячівський район	6
Місто Тячів.....	10
Селища Тячівського району	14
Села Тячівського району	26
Інформація про туристичні об'єкти	86
Туристичні маршрути	118
Спелеомаршрут	122
Усть-Чорнянський ГПЗ	123
Карта-схема Тячівського району	124
Основні організаційно-масові, ювілейні та святкові заходи, проведення яких здійснює райдержадміністрація	126
Телефонний довідник	128

Путівник «Тячівщина туристична» видано за сприянням і інформаційними матеріалами Тячівської районної державної адміністрації та відділу зовнішньо-економічних зв'язків, інвестицій, туризму та рекреації управління економічного розвитку і торгівлі.

Наклад 1000 примірників.

МАНДРІВНИК

**РОЗРОБКА
ТУРИСТИЧНИХ
ПУТІВНИКІВ**

тел.: (050) 339-50-35, (068) 626-05-03, E-mail: kartograff@gmail.com